

DESPRÉS DE L'ÉPOCA HEROICA

Retorn a la normalitat

Quan Francesc Macià fou elegit President de la Generalitat de Catalunya, ja feia temps que, de fet, i per consentiment universal del poble, ocupava aquest càrrec. La seva elecció, doncs, fou formulària i, fins a cert punt, sobrer. Macià fou el primer president de la Generalitat, però les primeres eleccions normals de president són les que s'han celebrat aquests dies: d'elles n'ha sortit el nom de Lluís Companys.

Ell és el segon president de la Generalitat i el primer de la sèrie que té l'executòria del Parlament i no d'una manera anterior i superior del poble, com el seu antecessor. I tot el que tingueren les eleccions anteriors d'excepteional i de revolucionari ho tenen aquestes de corrent i legal.

D'ací ve el desengany d'algunes persones. Pensaven que el cas present s'havia de resoldre com el d'abans, d'una manera extraordinària; i no s'han adonat que allò que precisament interessa és la implantació d'una normalitat. I en l'avitentesa que ens ocupa la normalitat vol dir la intervenció absoluta i exclusiva del Parlament de Catalunya.

Després de segles i segles de règim monàrquic encara estem avesats a creure que tot el país ha de recolzar damunt d'un personatge ritual al capdamunt, dotat de virtuts taumatúrgiques i prescindint de fórmules reglamentàries. Entre ell i el poble, en col·loqui sentimental, tot s'adoba i tot es trampeja.

Doncs bé; enfront d'aquesta concepció monàrquica — i, a estones, anàrquica — la democràcia oposa l'imperi de la llei i, segons ella, el Parlament representa el poble i no hi ha més sobirania que aquesta delegada. I, en el cas concret de Catalunya, el president de la Generalitat, cap d'un poder executiu, ha d'ésser emanat del Parlament i, com a conseqüència, coherent amb la composició de la massa parlamentària.

Tot el que sigui, a Catalunya, normalitzar, desfer el caos sentimental, per sublim que sembli, ens apar un encert. Per això, tot i reconeixent la noblesa de mires que ha dictat a més d'un ciutadà el desig de veure elevat a la presidència un personatge per damunt dels partits, hem de confessar que, examinades les coses a fons, és preferible que el Parlament s'hagi fixat en l'única figura possible dintre una lògica parlamentària: la de Lluís Companys.

***

Sembla, també, que el nou president exercirà les seves funcions de cap del poder executiu, sense delegar-les. Valdria la pena d'intentar refer la moral del Parlament català. La delegació de poders ofereix molt d'avantatges; però, en canvi, sempre enerva poc o molt l'energia del Parlament. Per un interval de temps seria desitjable la no-delegació dels poders presidencials.

Més tard, per tal d'estalviar la Presidència del desgast inevitable que experimenten els governants enmig dels debats i lluites parlamentàries, el president podria delegar. Un cop orientat i reforçat el Parlament, desapareixen les raons que fan aconsellable una intervenció enèrgica i directa de la més alta magistratura en persona.

***

Si l'Honorable President Lluís Companys (home, com molts, discutible, és cert; però d'innegable visió del moment polític), sap aconseguir la unió de les esquerres de Catalunya, serà un gran bé per la nostra auto-

A la pàg. 2: El pobre tren de Flassà a Palamós, per Manuel Amat.

A la pàg. 3: Quinze anys de democràcia, pel Dr. Ctibor Medvedek. — Ha mort el Gran Lama del Tibet, per Miquel Capdevila.

A la pàg. 5: De teatre català. Punts de vista, per Carles Capdevila.

nomia, per a la República, que tindrà una base ferma de la idea democràtica i, àdhuc, per l'educació política de tots els catalans, els quals, a força de veure les esquerres desunides i combatent-se, acabaria per identificar el nom d'esquerra amb el pur desori. No res menys, una aportació de vida nova a l'esquerrisme un xic resclosit i desgavellat del nostre jove Parlament no estarà de massa.

Segons alguns rumors, aquesta unió circumstancial tindria, entre altres, un resultat

Lluís Companys

definitiu que donaria un gran tomb a tota la vida política del país. La implantació, per llei del Parlament català, del sistema de representació proporcional en la seva forma pura. Això acabaria d'orejar l'ambient i faria desaparèixer, amb els grans partits sense estructura, l'únic obstacle de les democràcies íntegres: la tirania de les masses, que, quan hom empra un sistema electoral defectuós, és inevitable, i tan injusta, ben mirat, com la dels individus.

Tal és, ens sembla, el punt de vista més objectiu, estrany a tot interès de partit, que s'ha d'adoptar davant aquest fet transcendental de l'elecció de nou president de la Generalitat de Catalunya.

De Dijous — a Dijous

Fa pocs dies, Carles Soldevila — que, com tantíssims altres ciutadans ha tingut ara, en ocasió de l'exposició monogràfica de la taula parada, ocasió de visitar el Palau Planàs, de porta misteriosament tancada sempre — es planyia del perill més o menys imminent de desaparició de què estan amenaçats els palaus, els pocs palaus que hi ha a Barcelona.

Afegim als seus els nostres plans, que aniran acompanyats segurament dels de totes les persones que estimen la ciutat, perquè els palaus, encara que de vegades siguin d'un gust discutible, donen to i caràcter a una ciutat que, com la nostra, té un llarg passat i hauria de tenir uns aires de capital que no faran pas gran cosa per a donar-li els grans immobles de pisos de lloguer tal com encara s'estilen.

Es clar que a Barcelona tenim palaus i, moltes vegades, no els sabem valorar, com per exemple el de la Virreina, que ja ens hem avesat a veure envaït pels comerços més pintorescos però més poc decoratius.

Un dels edificis particulars de més solta de Barcelona, que dona caràcter a un tros de Rambla, és l'antic Palau Moya, que després passà a ésser del marquès de Comillas i del qual és ara propietari l'hereu d'aquest, l'ex-alcalde de la ciutat senyor Joan Antoni Güell i López. A propòsit d'aquesta casa, amb el seu jardí que dona a la Rambla, amb una barana i uns gerros que motivaren una vegada un espiritual comentari de Francesc Pujols, el bon barceloní s'alarmà, fa uns quants mesos, perquè corregué la notícia, no mancada de fonament, que aquella paret del jardí, tan austera i tan digna (tret dels períodes electorals), anava a ésser convertida en una gegantina violada cartellera d'anuncis. Aquest dissortat projecte no tirà endavant; però el bon barceloní torna a tenir motius d'alarmar-se, perquè ha vist davant d'aquella paret una bastida, i al cap de poc temps un portal hi era obert.

Es tracta potser del projecte, del qual donà compte MIRADOR fa prop de tres anys, quan el propietari de la casa ocupava l'alcaldia, d'obrir un passatge que contribuís a descongestionar el trànsit per aquell lloc, el més escanyat de la Rambla?

Fou aquesta una de les conjectures — la més favorable — feta en iniciar-se aquestes obres. Però ahir llegim un article de l'amant Joan Sacs, defensor incansable dels interessos urbanístics i altres de la ciutat, pel qual ens assabentem que no hi ha res d'allò, i que l'Ajuntament, amb una deixadesa gens nova i plenament d'acord amb la desastrosa administració d'aquests dos darrers anys, no ha fet cas de l'oferta de l'ex-alcalde, perdent així una ocasió de millorar un indret de la ciutat, ja que s'establiria el compromís de ro al·lugar l'edifici i de fer alguna altra obra beneficiosa en aquell lloc.

Però no és això el més greu, sinó que, segons denuncia el mateix caríssim company, una entitat comercial adquireix el jardí del Palau Moya per a bastir-hi uns magatzems de venda, a quatre passes del solar esbalançat que havia ocupat El Siglo!

No tenim res de socialistes, però creiem que els drets de la propietat cal que alguna vegada siguin objecte de limitació. I, així i tot, si aquesta malaurada idea es realitza, no en donem tota la culpa al propietari de la casa, sinó més encara a aquest Ajuntament que en més de dos anys i mig no ha fet res de bo per la ciutat. — C.

MIRADOR INDISCRET

El darrer disgust d'En Marsillach

Un dia d'aquests, el periodista Marsillach, catalanòfob professional, es dedicava, enmig d'un petit grupet situat a la biblioteca de l'Ateneu, a criticar asprament la tasca del president Macià.

—Calleu, home — l'interrompé un dels oients —. Per l'agraïment que li hauríeu de tenir perquè us donava tema per als vostres articles, us hauríeu de moderar una mica, ara que és mort.

—Es l'últim disgust que m'ha dat — replicà Marsillach —; per això m'exclamo.

Matisos?

En una part de la ressenya que La Veu del Vespre donava de l'enterrament de l'honorable President de Catalunya, vam llegir-hi:

«També hi havem vist don Francesc Cambó i els senyors Ventosa i Calvell, Duran i Ventosa, Pellicena, etc.»

Segons veiem, o bé Francesc Cambó no és senyor o bé els altres prohoms de la Lliga no tenen encara prou categoria per atribuir-los un tractament que vesteix tant...

L'humanista

Del seguici fúnebre del president Macià, una cosa que féu mal efecte fou la indumentària Joan combinada que portava el senyor Joan Estelrich.

Duia un formidable vuit reflexos que per ell sol ja quedava bé, però que acompanyat d'una bufandeta blanca i d'un abric de color de terra, contribuïa a fer un conjunt desguatarrat.

Molta de gent s'hi devia fixar i devia fer els seus comentaris. Cap però segurament com el que féu un veí nostre, sense gaire solta si es vol, però d'una autenticitat garantida. Digué:

—Caram, noi, si Sòcrates el veiéssis!
I el que va dir això no feia pas cara d'intel·lectual.

Interpretacions

S'ha comentat molt una frase atribuïda a l'honorable President de Catalunya a l'hora de morir. Precisament, els últims mots que pronuncià... «Ara sí que tot se'n va a rodar.»

Hi ha qui vol veure en la dita frase una profètica visió del que serà l'Esquerra Republicana dintre de poc temps.

Altres, aquests precisament militants de l'Esquerra, ho han interpretat diferentment. I, en la seva interpretació, davant les properes eleccions del dia 14 d'aquest mes, s'han posat a treballar que és un gust...

Hagiografia

Per les Rambles, anava desfilar la comitiva fúnebre des de feia dues hores...

Una noia, enfilada dalt d'una de les antigues parades de la Rambla de les Flors, en veure venir per la Rambla del Centre una colla de banderes vermelles i verdes, digué:

—Quantes banderes! De quin sant deuen ser?

Un jove que llavors s'esqueia a passar pel seu davant, contestà:

—Són de Sant Companys, patró dels rabassaires.

Sense irreverència

Com aquell joglar del conte d'Anatole France que, en lloc de resar per no saber-ne, palesava la seva admiració a la Verge fent tombarelles al seu davant, vam sentir una bona dona de Mataró que expressava així el seu sentiment pel traspàs del finat Pre-

sident de Catalunya, el qual acabava de veure al saló de Sant Jordi:

—He estat tres hores fent cua, però s'ho valen! Que era bonic! Mai no havia vist una cosa semblant! M'ha agradat molt, molt...

Ganes de dar-se importància

Dimarts a la tarda, els repòrters que fan informació a la Generalitat es varen trobar, sorpresos, que el senyor Pich i Pon s'esperava:

—Cridat a consulta, don Joan?

—Sí.
El fet semblava una mica estrany, tot i que algú recorda que el senyor Companys, ja abans de la República, havia dirigit un setmanari que sortia de can Pich.

Naturalment, els periodistes no s'oblidaren d'interrogar el president:

—El senyor Pich i Pon ha estat cridat a consulta?

—No — féu el senyor Companys —. No hi havia pas motiu.

—Es que ell ens ho ha dit.

—Doncs s'ha equivocat.

Piquiponiana

No sabem si és veritat. Ens ho han contat així, naturalment, exagerant una mica.

Diu que En Pich i Pon, en ésser-li conferit el càrrec que ara té, es va espantar extraordinàriament.

Allò de «marina civil» li sonava com a poc concordant amb el culte a Sant Pancreàs i l'home presentava les seves dificultats.

Calgué fer-li veure que no existeix una «marina catòlica».

Un defensor de la moral

Un acreditat establiment barceloní dedicat a la venda d'exposicions d'art, guarneix sovint els seus aparadors amb originals o reproduccions. Fa poc, el seu propietari va rebre la lletra següent:

«Senyor Propietari del Bazar de pintures del Paseo de Gracia número 34.—Muy señor mío: —Noté ayer que dos niños miraban con fijeza y con malsana intención las estampas de mujeres desnudas y la escultura provocativa de su bazar del Paseo de Gracia Pinacoteca rotulada, y me causó honda pena y recordé la sentencia evangélica del Señor: Ay del que escandalizare a los niños, más le valiera no haber nacido! — Realmente las mencionadas estampas y la escultura deben retirarse pues son peligrosas bajo el punto de vista tan importante de la moral. —En la confianza que las mandará retirar de Vd. S. S.— Un padre de familia (aquí una signatura ininteligible).»

Les estampes eren unes meravelloses litografies franceses i l'escultura una obra de Dunyach.

Influències

Quan us disposeu a entrar a visitar a l'Exposició del Nu, remarqueu un visible interès de l'home del guarda-roba a alliberar-vos de l'abric i el capell.

Algú, a propòsit d'aquesta acurada atenció a alleugerir-vos d'indumentària, deixà anar aquest comentari:

—Trobo que aquest guarda-roba honora esplèndidament aquesta exposició.

Els maliciosos

Un visitant de l'Exposició del Nu, cansat de voltar per la sala, s'asseu en un dels bancs confortables que hi ha hagut cura d'instalar en aquell soterrani ferroviari.

Com que davant d'ell, naturalment, coincideix un nu magnífic, l'apacible visitant resulta indiscretament abordat per un amic amb aquesta exclamació:

—Ah, grandíssim nudista!...

Tendresa

L'obra que exposa Grau-Sala a l'Exposició del Nu és la resultant d'allò que hi ha crítiques que en diuen una simfonia de blau cel i rosa.

—Els colors de la innocència... — li agrada al pseudo-ingenu Grau-Sala que comentin els seus amics.

Un cas d'apendicitis moderna?

Dissabte passat el pintor Grau-Sala va veure's tot de sobte atacat per un fort dolor a la regió abdominal que li féu abandonar precipitadament la penya que es celebrava al Círcol Artístic, per anar a cal metge. Un dels que es va quedar a l'esmentat Círcol, apuntà:

—Potser és un atac d'apendicitis!

—I ca! Si el dolor el té al costat esquerre, com vols que sigui apendicitis?

—Oh ja veuràs — concloué el primer — tractant-se d'En Grau-Sala no cal fer-ne gaire cas. Tot podria ésser!

En nits així, no ve d'un pam

Era una d'aquestes nits de Nadal o Cap d'Any, en les quals àdhuc les persones més serioses no tenen gaires escrúpols a fer una mica el boig.

El local, un lloc d'esbargiment nocturn, posem-hi la Bodega del Colom, on en ocasions així han de ficar-hi els clients amb calçador.

En una taula, un home del qual no es pot dubtar que hagi deixat d'ésser catalanista un sol moment de la seva vida, saluda afectuosament un regidor radical que acaba d'entrar.

—En nits així, fins es pot saludar un radical — explica als seus companys, estranyats d'aquesta cordialitat.

EL SOMNI D'UNA NIT D'HIVERN

—Em pensava que havien elegit En Puig i Cadafalch!

era

El pobre tren de Flassà a Palamós

Tothom s'hi veu amb cor. Un cop d'ull ràpid a la migraçada dels seus vagons, a la manifesta desproporció de la xemeneia de la màquina i a la filosòfica resignació amb què empleats i passatgers s'hi encabeixen, i, no falla, deixarem anar aquesta exclamació entre irònica i escèptica:

—I d'això en diuen un tren?
—Sí al pobre tren de Flassà a Palamós, com als personatges de les faules, li fos concedida la gràcia de la paraula, segurament dissimularia unes llàgrimes d'aigua bullent, se li estroncaria el fumós respir i amb humilitat emocionant declararia a mitja veu:
—Tan risible com us sembli, però sóc un tren.

I tindria tota la raó. És un tren amb tradició, inquietuds, alegries, volentades de coloms, rams de llover i totes aquelles coses que vénen a recolzar-se en un eix central d'on neixen les més o menys solemnes pàgines de la història. La història d'aquest tren és pintoresca com el mateix. Sembla que un dia va arribar a l'Empordà un personatge belga, trempat, afable, la butxaca i la petaca sempre obertes a tothom. Aviat parlà una llengua de la seva invenció en la qual treien el nas el català, el castellà i el francès amb una absència d'accent i un estalvi i trabucament de mots que divertia més que no pas assabentava. Per exemple, d'aquest belga, anomenat *Mussiú Jan*, obtingué una certa celebració aquesta frase:

—Las galinas se m'han tornat totes locas. I bé; Mussiú Jan fou el veritable constructor del tren de Flassà a Palamós, i això que diuen que aquest decidit i simpàtic personatge era del tot analfabet. Quan el tren hagué recorregut triomfalment per primera vegada aquelles terres empordaneses, xiulant a cor que vols i amb un carregament de llover que enamorava, Mussiú Jan ja no tingué esma ni pit per abandonar l'Empordà i sobretot els empordanesos i no parà fins a convertir-se en propietari d'un cafè-restaurant de Palafrugell que sembla que anà — per dissort del seu amo — força abundant de clientela. I parlem de dissort perquè el Mussiú solia acompanyar en menges i begudes els capricis més ben pagats de la seva clientela.

Quant al tren, amb tirant bastants anys a mans d'una companyia la qual més aviat pagava els accionistes amb llàgrimes i promesses que no pas amb grapatets de moneda. Així i tot arribà un instant en què calgué suspendre el seu funcionament i les vies restaren uns quants anys rovellant-se de tristesa.

Després tornarà a rutllar pobret i alegret, sota els auspicis de Ferrocarrils Econòmics Espanyols, aquí caic i allà m'aixeco, fins que, des de fa uns quants dies, ha deixat d'anar del tot.

L'automobilisme ha igualat les més remotes possibilitats al tren de Palamós a Flassà. Al costat d'un autobús que llisca brunzent carretera enllà, tot embolicat de pols, aquest tren agafa unes característiques tortuguesques que deixen desolats els pocs passatgers que s'hi confien. Llavors us sembla veure el fantasma del Progrés dreçar-se sarcàsticament davant del ventre disminuït de la locomotora i esclafir en una sorollosa i despietada rialla.

***

El primer tast com a passatger d'aquest famós tren empordanès el vaig fer, aquest estiu, de Palafrugell a Palamós. Eren aproximadament dos quarts de nou del vespre.

La sala d'espera de l'estació de Palafrugell tenia una claror groga i desmaiada. Hi havia tres passatgers esperant amb una resignació magnífica. Sobtadament varen trencar el silenci claustral de la sala d'espera uns quants marrecs espellifats, renegaires com un oriol, els cinc dits del peu a fora de l'espardenya rebentada. El més vell dels passatgers va aixecar el cap del damunt la corba del bastó, va engregar un reneç i amenaçà amb la cara contraeta:

El tren a Palafrugell

—Ja us f... el quefa si ve!
Els marrecs de moment no en varen fer cas, però uns quants segons després, possiblement obeïnt l'instint de conservació, fugiren com un vol d'orenetes.

Quan la son mig havia aclucat els ulls dels que s'esperaven, es va sentir un esbufec sincopat que s'acostava lentament. Varem sortir a l'andana i, efectivament, el tren acabava d'arribar. Aquest tren, vist a les fosques, amb la misèria de llum que exhalen els seus vagons de film de Buster Keaton i els dos o tres passatgers que habitualment transporta, té alguna cosa de tren de parc d'atraccions i és una estampa retrospectiva de primer ordre. L'avis de sortida del cap d'estació és correspost generosament per la màquina, la qual engega un xiulet agut d'una petulància deliciosa i comencem a tronollar via enllà. Un cop acostumat a la semiobscuritat de vagó, m'entrenc descobrint els rètols que el decoren. El més gros de tots, un advertix prèviament que «*Es peligrosos asomarse por las ventanas*». Evidentment la Companyia ja sap el que es fa, puix si us aficionàveu massa a treure el cap per la finestra és gairebé segur que aquella exhibició de lentitud us faria perdre les ganes de repetir el trajecte.

Un viatjant correctíssim i simpàtic ens assabenta que aquell matí, una gaspira de la màquina, a la sortida de La Bisbal, havia començat a encendre un vagó de palla. Afortunadament el revisor, fent gala d'unes magnífiques dots olfactives, havia copsat la pudor de socarrim, féu un crit al maquinista i el foc pogué ésser sufocat. Aquest tren de Palamós en matèria incendiària porta batuts infinitat de rècords. Les gaspires que

dispara pel camí, sembla que li han sortit caríssimes, ja que són molts els pagesos de l'Empordà que han vist convertits llurs pellers en un munt de cendres gràcies a l'escampall pirotècnic d'aquest tren inefable.

Ara passa una fresqueta tonificadora i el comboi, protegit paternalment per la baixada, avança amb un delit que no el caracteritza. El far de Sant Sebastià, des del cim de la seva muntanya, va picant un ull constant i porfidiós a totes les barques i

nes. En el film *Romy*, si no recordo malament, hi havia una escena en què un maquinista esguardava desesperat el rellotge, temerós d'arribar a casa i que la seva muller ja hagués infantat. I la màquina s'adheria al nequitge del maquinista amb un acompanyat esbufec: «Arribaré tard! — arribaré tard! — arribaré tard! — arribaré tard!», etcètera, etc.»

El tren de Palamós més aviat sembla lamentar-se, amb franquesa empordanesa: «No puc més! — no puc més! — no puc més!», etc., etc.»

De dalt el tren — benaurada lentitud en aquests moments! — el paisatge us impressiona pausadament, com si l'anéssiu gustant a petites gloades. Ara una pineda que dibuixa fines calligrafies d'ombra damunt del passadís del vagó, ara una masia amb la portalada oberta com una boca admirada davant del camp de moresc molt espigat, el grup d'alzines surerres que us desvetllen la sensació, entre dolorosa i grotesca, que uns sàdics gitans les han agarçonat lamentablement.

A Palafrugell recollim aquella mitja dotzena de passatgers, dones amb cistells i gent del país amb la vareta de picar les anques del bestiar i crear una certa atmosfera pels mercats. Camí de La Bisbal el sol esdevé aplaudidor i la gent en fa les consabudes exclamacions. De tant en tant, un turisme riopolinat ens passa pel costat tot dedicant-nos uns tocs de clàxon que distreuen enormement els que ens juguen aquesta innocua passada. En una pujada observo els esforços desesperats d'un ciclista que pretén aconseguir-nos. Ho fa aviat i quan jo creia confirmades les meves suspicacions de veure'l aferrar-se a la barana del darrer vagó per tal d'estalviar-se esforços i suades, el ciclista ens passa davant i el perdem de vista. Aquesta escena del ciclista em dona la idea justa de la velocitat que presumim en aquests moments del viatge.

Després d'una parada motivada per un clergeu amb para-sol de color de cendra, ja no ens aturem fins a La Bisbal.

De La Bisbal a Flassà el paisatge decau una mica i s'industrialitza lamentablement en el sentit de la publicitat intercalada als camps llaurats i a les parets de les masies. Sota uns porticons d'una autèntica masia catalana, un anunci us cau com una solemne patada al clatell: «*Es usted diabético? ¿Sí? ¿Pues por qué no usa el jarabe del Dr...?*» El turisme no podria preocupar-se d'aquests exabruptes indecorosos?

Flassà em sembla que no poseix cap ressort important per a embadaliment del neofit. Unes teulades, unes cases, els cafès, les rivalitats que suscita l'existència de més d'un cafè i aquella importància «de més a més» que li proporciona ésser punt d'enllaç amb els ferrocarrils que van a França. Aquesta, almenys, és la impressió que treu de Flassà l'home que baixa del tren de Palamós per a esperar-ne un altre, aquesta vegada un tren «de debò».

***

A propòsit de l'eterna i inguarible parsimònia del tren de Palamós s'han cuinat històries exagerades. Hi ha per exemple aquella de la vaca entossudada al bell mig de la via, impertorbable a la cridèria dels passatgers, revisor, fogainer i maquinista. Finalment algú salta del vagó i amb un feix d'herba tendra i una certa noció del toreu aconseguí fer desistir la vaca de la seva aclaparant tossuderia. El tren reprèn la marxa, però uns quants quilòmetres més amunt una nova interrupció a la via torna a paralitzar el comboi. En arribar a aquest punt dolç de la narració hom demana a l'auditori:

—I sabeu de què es tractava?
—D'una altra vaca! — respondrà amantent algú.

—Doncs no, senyors — és la resposta —. Senzillament: es tractava de la mateixa vaca d'abans.

Si bé totes aquestes narracions són gratuïtes, sembla que durant el temps de la guerra algú havia baixat a col·laborar en les tasques altruistes d'arregar un feixet de llenya per a la màquina desmaiada i anar a peu en els moments més forts de la pujada. Malgrat totes aquestes facècies, verídiques o no, l'empordanès estima el tren de Flassà a Palamós amb un amor respectuós i gairebé filial. Si li dieu que és un tren petit, us respondrà que ja n'hi ha prou; si li afegiu que corre poc, us recordarà amament que «qui arriba primer s'escanya darrer», i si encara us sentiu amb gosadia per a fer-li comprendre que la confortabilitat hi és negligida en grau superlatiu, voldrà oblidar-ho i tractarà de conformar-se'n allegant que molt pitjor s'anava quan el viatge s'havia de fer en tartana.

A les estacions d'aquest tren heroic hi ha a la cartellera d'observacions aquest magnífic encapçalament:

«1.º Els rellotges de les Estacions senyalen l'hora de l'Europa occidental.»

Això és veritat; el que passa — i que el bon empordanès no se'n ofengui — és que els rellotges dels maquinistes més aviat es regeixen per l'horari variable de les circumstàncies.

MANUEL AMAT

LAPERITIV

Poesia i política — Encara que sembli paradoxal, jo crec que la poesia és l'única força que hi ha en totes les coses d'aquest món que determina l'interès i la passió dels homes. Com més carregat d'electricitat poètica és un element d'aquells que serveixen per omplir la nostra vida, més gran és la seva virtut de fascinació i d'absorció de la nostra energia sentimental.

Jo crec que la política interessa tant i abassega tant, perquè la política porta una terrible força creadora de somni que és exactament igual que una força creadora de poesia. Tant l'actor com l'espectador de la política, encara que es faci la il·lusió de la més estricta lògica, del càlcul més glacial, estan posseïts per la febre que produeixen els imponderables, aquesta força oculta del Destí, sense la qual la política perdria tota mena d'interès, perquè deixaria d'ésser poesia i deixaria d'ésser somni.

En el món corrent, en les converses usuals dels homes, no és fàcil que obtingui una majoria d'adeptes la idea de la importància de la política com element poètic. Però encara que la humanitat visqui distreta sobre aquest punt, encara que la gent no s'adoni de la veritable essència de la política, la política continuarà essent, fins a la consumació dels segles, somni i poesia, continuarà essent aquella mena de foc impalpable que crema generacions i generacions sense que elles se'n adonin.

Els magnífics pedants enamorats de la lògica diuen, per exemple, entre altres coses, que la política és l'art de regir els pobles. Distingeixen entre la bona i la mala política. Tot això sembla que ho hem d'acceptar com el sistema mètric decimal o com l'ús del coll planxat, perquè si no la vida fóra impossible. Jo, per posar-me d'acord amb la meua cuinera, amb aquell senyor que em saluda des d'aquella plataforma o amb el vicari de la meua parròquia, acceptaré que la política és l'art de regir els pobles, però per posar-me d'acord amb mi mateix no tinc cap necessitat de fer ús de la lògica, i seguiré creient que la política, en el seu terrible sentit biològic, és una força poètica feta d'imponderables i dirigida per la immortal i despòtica voluntat del Destí.

La història del món està plena d'aquesta grandiosa poesia política. La intenció de regir els pobles, d'administrar-los, de donar-los unes lleis, és l'excusa perquè els homes elegits pels imponderables del Destí creïn la veritable política, i tinguin l'audàcia de posar-se al marge de les lleis i de l'administració, i construïxin aquest somni apassionat que fa viure poèticament les generacions.

La història us donarà tants noms com vulgueu d'aquestes figures elegides, Anníbal, Alexandre, Gengis-Khan, Luter, Frederic de Prússia, Napoleó, Lenin, etc., etc., tants com vulgueu. Aquestes persones extraordinàries de la política no han fet altra cosa que tenir l'audàcia suficient per viure en la realitat allò que només es viu en els somnis, i que la natural covardia de tots plegats ha fet que les lleis i el reglament de policia, coses que es desprenen del concepte aristotèlic de la política, privessin de viure-les a la majoria dels mortals. És per això que la majoria dels mortals segueix passivament aquestes trajectòries obertes pels homes de la gran audàcia, pels autèntics polítics, que han vençut la política oficial amb la força poètica de la seva política personal.

Shakespeare, que ha estat un dels intuits més formidables d'aquest món, s'adona perfectament de l'alt valor poètic que hi ha en la vida política del món. *Julí Cèsar*, *Coriolà*, *Ricard III*, *Macbeth*, entre altres obres d'ell, en són una prova evident.

Suposo que a Catalunya, en el temps actual, totes les persones que han fet d'actors i d'espectadors de la política d'aquests darrers anys no han tingut temps de pensar que el que vivim tots plegats, i el que ens apassionava i fins ens treia hores de dormir, no era altra cosa que un interessant moment de poesia política.

La majoria de les persones s'han pensat que marxaven encarrilades per un realisme despullat de tota mena de somni, i si els haguessin parlat de poesia — somni i poesia és exactament el mateix — s'haurien posat a riure. En realitat tots els personatges del nostre drama polític, tant el cor com les primeres parts, han estat figures inconscients d'un gran espectacle poètic. I dic gran espectacle, perquè era el màxim rendiment que donava el país en una època de la seva vida. L'espectacle ha estat a la mesura de les forces del nostre país i per nosaltres, fatalment, ha d'ésser gran perquè no tenim dret a depreciar el nostre país ni la nostra època.

La força del nostre espectacle i la seva qualitat de somni poètic són degudes gairebé exclusivament a la presència del president Macià. En nom del concepte aristotèlic de la política, s'ha combatut, s'ha exaltat, s'ha discutit la figura del president. La força de Macià era independent de la lògica, era independent de les idees i de la voluntat del propi president. El destí amb els seus imponderables ha estat el responsable d'aquest drama polític que hem viscut a Catalunya.

L'escena més patètica d'aquest drama, la més forta de totes, la va produir el poble anònim de Barcelona quan anava a veure el senyor Macià de cos present en el Saló de Sant Jordi.

Ara, mort el president, i elegit el nou president de la Generalitat, semblarà que la política ha perdut en el nostre país un tant per cent considerable de passió i de poesia, semblarà que les voluntats tendeixen cap al fals concepte aristotèlic. Però serà una mera aparença. De fet haurà desaparegut només la desconcertant teatralitat de l'espectacle, però l'essència i els motors seran exactament els mateixos. El Destí no tindrà una figura de la visualitat del president mort, però seguirà maniobrant amb tots aquests elements instintius que es barregen amb elements de somni frustrat o somni realitzat. Catalunya vista amb el microscopi moral mostrarà una mena de teixits que tenen molt més a veure amb un món d'imaginació poètica com el *Jungle Book* de Kipling, que amb la prosa freda i descolorida dels diaris. Si no fos així, si s'acabés la poesia, s'acabaria fatalment l'ambició política.

JOSEP MARIA DE SAGARRA

J. ROCA JOIER.

INAUGURARÀ PRÒXIMAMENT EL SEU NOU ESTABLIMENT DEL PASSEIG DE GRÀCIA, 18 (XAMFRÀ CORTS CATALANES)

LA FI DE LA PROHIBICIO

Els aduaners de la frontera canadense reben les darreres propines.
(Judge, Nova York)

Ella. — La Rosa s'ha fet retratar.

Ell. — I s'hi assembla?
Ella. — Em penso que sí: no ensenya la foto a ningú.
(Dublin Opinion)

—Que no has fet vacances aquest any?
—Ja ho crec! He enviat la dona a passar dos mesos a casa sa mare!
(Ric et Rac, Paris)

—Em sembla que aquest vestit em fa arrugues.
—No és el vestit; és la pell.
(Gringoire, Paris)

Exit en a mida
Corbates inarrugables
Dijames a bon preu
FI TO
BARCELONA
JAUME I, 11
Telèfon 11655

EL CINEMA

Dues estrenes PANORAMA Films còmics i actors còmics

«EL SEU ÚNIC PECAT»

Hi ha obres que no us acaben de fer el pes, perquè trobeu a manca-hi alguna cosa. És el cas freqüent i normal d'una impotència per part de l'autor; compremem el fet i l'acceptem sense irritació. Però el que és una anomalia que us desconcerta és trobar-vos davant de l'obra d'un autor capaç, la qual, no obstant, no pot arrencar-vos una aprovació total, per tal com s'hi troben amb tota evidència pàgines de massa,

digna d'elogi que Alexander Korda no l'ha facilitada gaire, posant el seu heroi en situacions molt difícils i arriscades.

La vida privada d'Enric VIII és una facciosa feta amb molt d'enginy. Alexander Korda té fama d'ésser càustic i maliciós. A més a més, la seva llarga estada a Hollywood li ha descobert tots els secrets del discurs cinematogràfic. Això és evident almenys en dos punts. Ha sabut, primer, assegurar la continuïtat en un assumpte — la biografia — que en el cinema quasi sem-

Kay Francis i Ronald Colman en «Cynara»

innecessàries, falses. Tractant-se d'un film, com és ara *Cynara*, i d'un autor tan capaç, tan perspicaç, com és ara King Vidor, l'anomalia en qüestió pot explicar-se per aquelles imposicions comercials que malauradament acompanyen tota producció i atempten a la seva pura llibertat. Creiem i tot que és fàcil de destruir en el film el que és sincer — que en el cas present és quasi tot — i el que hi ha de forçat.

Ens dol que una història tan continguda, tan verídica, tan dintre els termes d'una normalitat, com és la que ens proposa *Cynara* (estrenada ací sota el títol: *El seu únic pecat*), es compliqui, sense necessitat ni convicció, amb un suïcidi i amb una intervenció de la justícia que ens recorden massa certes fórmules estereotipades dels arguments de pel·lícula. Un cop esportat el film d'aquests accidents, cal convenir que queda modèlic, digne de King Vidor.

La pel·lícula és una narració. Una explicació que un marit fa a la seva muller. Compendre és perdonar, i aquest serà el darrer mot del film. No res de pusillanimitat moral. Tot al contrari, figures i acció estan immerses en una atmosfera de serietat moral que voldríem retrobar més sovint en el cinema. King Vidor ha trobat així rica matèria per a desenvolupar el seu gran talent de psicòleg, i, assistit per uns intèrprets tan intel·ligents com Kay Francis i Ronald Colman, ha fet una pel·lícula d'una riquesa i penetració psicològica exemplars. En aquest sentit, tot és bo. Excel·lent tot el preàmbul, en el qual, amb aquella concisió que acompanya el cop d'ull que sap anar al que és essencial, King Vidor us introdueix en l'ànim dels protagonistes. Després de tot, el que realment importa és el que som i no el que fem o hem deixat de fer. Això, al cap i a la fi, sols en part depèn de nosaltres; el destí, adés favorable, adés enemic de la nostra estabilitat moral, fa la resta. I una cosa a darrera hora decidirà la muller a córrer a reunir-se amb el seu marit. La consciència que el seu home ha sofert i que el dolor l'ha fet més humà i més digne encara d'ella.

El film està realitzat a la perfecció. Hi ha aquell amor a la veritat, l'accentuació del detall just i característic de l'autor de *I el món marxa*.

«LA VIDA PRIVADA D'ENRIC VIII»

Quin actor Charles Laughton! No farem cap tort a la veritat si diem que una bona part dels mèrits de *La vida privada d'Enric VIII* recau damunt d'aquest actor prodigiós. Amb quin desembaràs, amb quin instint més segur, ha sabut aliar en un indissoluble personatge la majesttat, el bufonesc, la tendresa humana i el grotesc d'una ànima pueril i bàrbara! Tasca tant més

Concurs amateur internacional

A París ha tingut lloc el III Concurs internacional de Cinema amateur, destinat a premiar el millor film amateur de l'any 1933. Hi han pres part Alemanya, Anglaterra, Argentina, Àustria, Bèlgica, Espanya, Estats Units, França, Holanda, Hongria, Itàlia, Iugoslàvia, Japó, Portugal, Suècia, Suïssa i Txecoslovàquia. El país guanyador fou Japó, França quedà en segon lloc.

La secció de Cinema del Centre Excursionista de Catalunya portà a aquest concurs la representació del nostre moviment cinematogràfic amateur; els films que presentà foren molt ben rebuts i obtingueren una classificació honorable.

«Les cahiers du film»

Es una publicació, de la qual apareixia el primer número el dia 15 del mes passat, que es qualifica de revista de doctrina cinematogràfica.

Debuta amb la col·laboració de noms tan coneguts com Marcel Pagnol i Max Jacob. L'autor de *Topaze* hi publica una adaptació d'un conte de Jean Giono i un article, *Cinematúrgia de París*, en el qual es referma en el seu punt de vista, ja reportat en altra ocasió en aquesta pàgina, sobre el teatre i el film parlat. Aquest article de Pagnol ha estat objecte d'un altre de Vuillermoz contradiant-lo. La matèria és prou interessant perquè no prometem informar sobre aquesta apassionant qüestió dedicant-li l'espai que requereix.

Elstree contra Hollywood

Hi haurà pau o guerra entre Elstree i Hollywood? La companyia anglesa, les activitats de la qual són dirigides per Douglas Fairbanks i Alexander Korda, ha elaborat un programa ambiciós per a l'any que comença. L'èxit mundial de *La vida privada d'Enric VIII* ha encoratjat Elstree, que ja anuncia, entre altres, una sèrie de films en els quals Charles Laughton tindrà el paper principal.

Tres famosos postors en escena, Ernst Lubitsch, Lewis Milestone i King Vidor són ja a Elstree, i René Clair no tardarà a arribar-hi. Davant d'això, J. M. Schenk, president de la United Artists Corporation —firma fundada precisament per Douglas, Mary Pickford i Chaplin—, ha arribat a Londres, diuen que amb la intenció de convèncer Douglas a tornar a Hollywood, però també podria ésser que fos Douglas qui convencés Schenk de quedar-se a Elstree.

Sembla, però, que no passarà ni una cosa ni l'altra. Hollywood no declararà la guerra a Elstree, inclinant-se a pensar que el món és prou gran perquè puguin coexistir dos grans centres de producció cinematogràfica de llengua anglesa.

Mamoulian, a Europa

El jove director que ha posat en escena films com *Els carrers de la ciutat*, *L'home i el monstre* i *Estima'm aquesta nit*, no ha desmentit pas la notícia de la seva anada a França. Al contrari, depèn de pocs detalls que hi rodí un film sobre la guerra russo-polonesa de dos segles enrera, amb Txaliapin de principal intèrpret.

També es diu que Greta Garbo tornarà a Suècia a fer un film sota la direcció de Mamoulian. Però sobre aquest segon punt les informacions no han estat ratificades.

Cada vegada que un nou film de Buster Keaton ve a cridar l'atenció del públic fidel, hom té ocasió de constatar l'enorme decadència de prestigi i de qualitat que ha sofert l'art d'aquest actor còmic, posat per molts crítics al costat, gairebé, de Chaplin, i més amunt de Harold Lloyd. La sensació que causaven, a la seva estrena, les primeres produccions importants del còmic immutuable (*Les tres edats*, *La llei de l'hospitalitat*), i que conservava la seva força en els inicis del cinema sonor, amb *El com-*

Buster Keaton

para i *El cameraman*, s'ha perdut totalment, d'un parell d'anys ençà, davant de les darreres pel·lícules de Buster Keaton.

No sé pas en aquest moment, i ara no tinc la documentació suficient per a aclarir-ho, si Keaton va canviar de director fa tres anys. Però crec recordar aquesta variació, i àdhuc em sembla haver llegit aleshores que l'home que fins aleshores havia dirigit tots els films importants de l'home de la cara impertorbable era també l'autor dels arguments. Això, si fos veritat, explicaria com pot haver-se produït aquesta desvalorització del treball de Buster si ell treballa ara exactament igual que sempre. I que aquesta desvalorització és evident ho prova el fet de la creixent importància que la mateixa editora dona, en la publicitat, a Jimmy Durante, *partner* de les darreres produccions de Keaton i que ara ja ha assolit per al seu nom, tot i ésser un còmic ben mediocre, el mateix nivell i tamany de lletres en els cartells que per al nom de l'estrella amb la qual l'han aparellat els caps de producció de la Metro.

Fa bastant de temps que vaig creure haver trobat tot el mecanisme de la comicitat dels films bons de Buster Keaton, i el fet d'estar aquest mecanisme absent dels dar-

ters que ha produït em fa suposar encara més que aquell truc bàsic era atribuïble purament al director i autor del film. La impassibilitat inexpressiva de Keaton, subratllada pel capell pla, contrastava amb la fúria dels elements i dels homes, amb la tempesta, amb la guerra. L'espectacle de l'home seriós i amb cara d'enze que es passeja tranquil·lament entremig de l'agitació general, salvant inconscientment un perill darrera l'altre, és d'una comicitat natural infal·lible i originarà sempre una pila de gags d'èxit segur. Quan Keaton, després d'*El cameraman*, un dels millors films que ha produït, abandonava aquell truc per a lliurar-se a la gràcia caduca i massa feta de matisos del vodevil, fracassava lamentablement, i hom podia veure que al darrera d'aquella impassibilitat de cara de fusta no hi havia cap valor còmic positiu; tota la seva força humorística pervenia del contrast amb el desori que el voltava.

Uns altres actors còmics fracassats també lamentablement en aquests darrers temps són la parella Laurel-Hardy. Les primeres produccions Hal Roach en les quals era presentada produïen, potser pel seu mateix humor primari, un efecte de novetat esperançador. Però ha vingut el cinema sonor, Laurel i Hardy han parlat en diversos idiomes i han fet films llargs, i fora d'aquest *Fra Diavolo* que acaben de presentar i en el qual diu que teneu una intervenció remarcable, cada nova producció d'aquesta parella de còmics ha estat un fracàs artístic. Tota la comicitat de Stan Laurel i Oliver Hardy radicava, ultra el contrast de figura i corpulència entre ells dos, en un truc infal·lible que podrem dir-ne «de la repetició», perfeccionat en aquest cas per a fer-ne «el de les represàlies».

Un acte absurd i gratuït, sense cap valor còmic intrínsec, esdevé, al cap d'una dotzena de repeticions, d'un efecte humorístic irresistible. Si a aquesta repetició se li dona el caràcter d'una venjança, d'unes represàlies agreujades fins a l'infinit, en *crecendo*, l'efecte còmic és doblat i l'expressió de sorda agitació indignada que feien Laurel i Hardy en acomplir d'una manera ritual les escenes de represàlies subratllava encara el valor còmic del truc. Ara, en comptes de films curts d'un humorisme primari i construït sobre la base d'efecte segur de les repeticions i les represàlies, aquesta parella d'actors còmics s'han embrancat en coses llargues i feixugues, sense gràcia ni fantasia.

Harold Lloyd, en canvi, administrant acuradament les seves possibilitats, i produint un o dos films anuals, conserva i consolida la seva posició excel·lent d'actor còmic. La tria dels arguments, adequada als seus mitjans artístics, i les seves dots d'expressió, hàbilment posades en joc, produeixen una mena de comicitat sense gaires filtracions literàries ni preocupacions, essencialment cinematogràfica i sense cap transcendentalisme.

El cinema sonor ha arreeonat alguns actors còmics positivamente bons, com Raymond Griffith, Sidney Chaplin i Harry Langdon. Darrerament, en un film de Chevalier hom podia veure un altre bon actor còmic que feia bastant de temps que era lluny del cinema: Edward Everett Horton. Però ens n'ha dut alguns procedents del music-hall, com Eddie Cantor i el mateix Maurice Chevalier, pesi al seu cabotinisme, que són bones adquisicions per a la pantalla. I a França la influència del gran René Clair ha fet sorgir uns quants actors còmics, d'un humorisme específicament francès, com René Lefèvre i Pierre Brasseur.

Però encara, malgrat el seu llarg silenci des dels *Llums de la ciutat*, Charlie Chaplin roman, per damunt de tots, l'actor còmic. Només la potència creadora de René Clair ha pogut arribar en alguns moments a la pura qualitat humana de l'humorisme de Chaplin. L'aportació de Charlot al cinema còmic té la mateixa qualitat de l'obra literària de Dickens; un humorisme que mai no és sarcàstic ni agressiu, sota el qual hi ha, sovint, moltes llàgrimes, però que té, sobretot, aquell amor autèntic envers els infants i els miseriosos que els anys difícils d'infantesa pels carrers de Londres havien d'infondre a Charlie Chaplin, com anys enrera havien estat un dels fonaments del geni humanístic de Charles Dickens.

RAPAEL TASIS I MARCA

MAGDA SCHNEIDER, LOUISE ULLRICH, PAUL HORBIGER i WILLY EICHBERGER

en

LIEBELEI

(AMORIOS)

El Cinema, el veritable Cinema, es retroba a si mateix en el film de Max Ophüls: «Liebelelei» • Música vienesa, nostàlgica, de Theo Mackeben

AVUI, DIJOUS ESTRENA

AL
Femmina

• Deu mesos fa que s'està projectant al Studio Etoile de París.

• La revelació d'una gran artista: Magda Schneider.

• «Assoleix una eficàcia de creació quasi divina.» Kessel

• «Passarà molt de temps per a superar la fórmula trobada per Max Ophüls.» La Libertad

TIVOLI GRAN TRIOMF

La sensació de l'any

Producció LONDON FILMS Distribuida pels ARTISTES ASSOCIATS

PUBLIC·CINEMA

Passatge de Gràcia, 57. — Telèfon 79681
De les 3 tardes a la 1 matinalda

CURIOSITATS MUNDIALS

Interessants reportatges Fox Movietone

PEIXOS DE COLORS

Divertit dibuix sonor

NOTICIARI FOX SONOR

(Notícies d'Espanya)

L'Exposició del No a Barcelona. Lluita de galls a Canàries. Enterrament de l'Honorable President de la Generalitat de Catalunya, i altres.

NOTICIARI FOX SONOR

(Internacional)

Terrible accident ferroviari a França. Una cursa automobilística accidentada a Los Angeles. Última moda a París per als Esports d'Hivern, i altres.

SEMMEERING

Documental dels Alps Austríacs

EL TEATRE

Argentina a Barcelona

Antonia Mercé, Argentina, ha tornat a donar a la dansa espanyola el relleu d'antany, l'esplendor que tenia quan els boleros i els fandangos eren ballats a l'Escorial per a les dames de la Cort. De caiguda en caiguda, el ball espanyol havia anat a parar a les mans del poble i de les artistes de varietats. Argentina l'ha tret d'allà, i ha convertit aquella gesticulació inarticulada en estil. Ritme i nervi, instint i regla, ciència i inspiració, Argentina posseeix una personalitat polidèrica que li permet cultivar amb la màxima perfecció totes les danses de les regions espanyoles, i donar a cadascuna la seva tèc-

Argentina

nica i el seu caràcter. Les castanyoles, tocades per ella, es converteixen, de simple acompanyament o marcador del compàs, en un instrument nou, ric en una varietat de timbres i una abundància de matisos enormes.

Aquest virtuosisme no ha estat igualat per ningú. Tot el que balla Argentina té aquella resplendor espiritual que només poden injectar a la matèria els artistes dotats. I és que ella, per damunt de tot, és artista, una gran artista, tan rica en sensibilitat com en intel·ligència. La seva tècnica prodigiosa — a nou anys ja ballava puntes al Real de Madrid — és sempre feta cosa viva pel seu formidable temperament.

Fa molt de temps que l'Argentina no ha actuat a Barcelona. Millor dit, no hi ha actuat mai. Car l'antiga Argentina de l'Eldorado i altres sales de varietats no té res a veure amb l'Argentina d'ara, la que els públics més difícils han aclamat, que els crítics més exigents han elogiat, i sobre l'art de la qual Levinson, el gran sever, va escriure un llibre. Ara, l'Argentina es presentarà a Barcelona. El març més adequat per a aquesta presentació havia d'ésser el Liceu, car la gran artista només ha actuat als millors teatres del món. Com que això no ha estat possible, demà, a la nit, debutarà al Teatre Barcelona. El dia 9 hi donarà el segon i darrer concert. Ja en parlem. I esperem que el nostre públic li prodigarà els aplaudiments que cap altre no li ha regatejat, i que no es repetirà l'acollida glacial feta a Escudero en 1930 i a Nyota Inyoka ara, dos grans artífexs de la dansa, que actua han passat gairebé despercebuts.

S. G.

COLISEUM

Un film de Lubitsch
El millor regal de Reis

UN LADRON EN LA ALCOBA

Perquè és un regal per a l'esperit
Es un film Paramount amb
Herbert Marshall, Kay Francis, Miriam Hopkins, Charles Ruggles, i E. Everett Horton

DE TEATRE CATALA

Punts de vista

La concessió del Premi Ignasi Iglésies a l'obra d'un escriptor desconegut ha produït una sorpresa que ha revifat, si altra cosa no, almenys la curiositat per al nostre teatre. És possible que aquesta concessió es mantingui erecta prou temps per animar algú a emprendre l'aventura d'una temporada amb obres catalanes; si fos així, l'esforç econòmic que el Premi representa, ben modest certament, quedaria plenament justificat, perquè el que cal en primer terme és excitar l'interès del públic per la nostra literatura dramàtica, o mantenir-li viva la curiositat per les vicissituds de la nostra escena.

El fet que la concessió del segon Premi Ignasi Iglésies s'hagi escaigut en un moment que no hi hagi cap teatre català en disposició d'estrenar l'obra premiada, demostra la depressió que actualment pateix la nostra escena. El fet és tan singular que segurament no li trobaríem parí en cap altre país del món; però, per extraordinari que sigui, ens hem de sotmetre a la trista realitat que denuncia i mirar tots plegats de corregir-la o superar-la.

D'un quant temps ençà, personalitats il·lustres, persones d'una autoritat indiscutible en la matèria, s'apliquen a assenyalar el mal i a proposar remeis. Els parers tots tenen l'accent d'una bona fe absoluta, d'una indignació tan sincera com l'íntim entusiasme i el fervor que revelen.

Autors, actors, empresaris i crítics hi han dit la seva; en general s'han acusat els uns als altres, molt sovint amb injustícia, i sense voler-ho han contribuït a perpetuar la confusió, l'il·lusionisme que ha mantingut un perillós equivoc respecte a la història i la vida del nostre teatre. Dels que fins ara han dictaminat sobre això que hem convingut d'anomenar crisi del teatre català, no sé pas qui podria tirar la primera pedra, perquè jo estic convençut que tots ells són víctimes dels seus amors i de les seves il·lusions d'escriptors i de patriotes.

A qui cal donar la culpa, doncs? Al públic? Entenem-nos. Si per públic volem dir aquella minoria que encara freqüenta els teatres catalans, seria una monstruositat donar-li la culpa de res. No caldria sinó que ens giréssim contra els que per rutina, per curiositat o per les raons que siguin han estat els únics que ens han permès fer-nos la il·lusió que tenim un teatre. Aquest públic, però, no és el poble català, no són els catalans amb tota la seva complexitat social, sinó una minoria exigua; el culpable no és ell, sinó tot el poble de Catalunya que mai no ha sentit una atracció veritable al teatre català o en català.

Ja sé que aquesta afirmació semblarà una boutade o una heretgia a molta gent. Tant se val; l'escric amb els cinc sentits i provaré de sostenir-la amb arguments i observacions. I no és pas per un afany demolidor que m'interessa dir-ho, sinó perquè estic convençut que només reintegrant la qüestió a l'estadi que li pertoca, pot renèixer l'optimisme i trobar el camí que ens permeti trepitjar terra ferma i segura.

***

Catalunya hauria pogut tenir un teatre nacional, i, si literalment el té, socialment no l'ha tingut mai. Socialment el nostre teatre no ha passat de teatre dialectal. La condició de dialectal no ha impedit que algunes obres esdevinguessin del domini internacional. El teatre sicilià, posem per cas, ens en proporciona un exemple coetani al nostre teatre. *Cavalleria rusticana*, de Verga, ha estat traduïda a tots els idiomes europeus i ha servit de tema a una òpera famosa; malgrat d'això i de la difusió que han tingut altres obres, i de la curiositat que les companyies sicilianes — recordem el cas de Mimi Aguglia i Joan Grasso — com la de Musco han despertat en els públics de fora d'Itàlia, el teatre sicilià no és altra cosa sinó un teatre dialectal. Buscant antecedents més autoritzats, trobaríem el teatre venecià que a mitjans del segle XVIII produeix la figura de Carlo Goldoni, d'avvocato veneziano, un dels pocs autors còmics que no sigui temeritat posar-lo al costat de Molière. Així i tot, però, aquest teatre no

ha perdut mai la seva condició de dialectal.

Per molt que penseu, no trobareu un expedient prou bo per conferir-los el títol de nacionals; ni literàriament ni políticament en són ni podien ésser-ne; en canvi, el teatre català tenia tots els elements per néixer-hi i ésser-ho i no ho ha estat. És més: aquells teatres essent dialectals, dintre la seva àrea nadiua, tenien l'aparença i la qualitat de nacionals perquè han comptat sempre amb tot el complex social del poble que els creava. Cal mirar només els conflictes, els tipus i els ambients que Goldoni crea i explota per veure que en aquella fauna escènica copiosa es troben tots els elements socials de la vida veneciana: els de dalt de tot i els de baix; noblesa i plebs, burgesia rica i aristocràcia pobre, amb l'escreix d'una feminitat deliciosament complicada i colorida. En el teatre sicilià, es dona un cas anàleg, i tant l'un com l'altre teatre han atret i polaritzat, sense excepció de cap estament, la totalitat psicològica i sentimental del poble que els mantenia i els estimava.

No ha estat pas aquesta la vida del nostre teatre. S'ha dit que els catalans, els barcelonins, tenim una afició instintiva als espectacles. Això és cert; el teatre ens ha plagut extraordinàriament en totes les seves manifestacions, però els catalans han considerat sempre el teatre català en un pla d'inferioritat evident i ara en toquem les conseqüències.

CARLES CAPDEVILA

(Acaba a la pàg. 8)

B. G. K. Films

presenta la primera de les seves grans exclusives

Direcció: Maurice Elvey
Música: Dr. Hugo Riesenfeld

Inaugurant l'aristocràtic METROPOL CINEMA

Un film de B. G. K.

Fantàsia

Avui i tots els dies segueix l'èxit de

FOX en español
YO
Catalina Barcena
TU Y ELLA

Completa el programa NOCHEBUENA maravillosos dibujos en colores de Walt Disney

Una estrella ha passat

...i ha passat sense pena ni glòria. Fernand Divoire pretén que és mig egípcia mig índia. Ella diu que és índia de pura sang. I nosaltres juraríem que és parisenc. I fins al moll de l'os. Sigui com sigui, però, el cert és que Nyota Inyoka és una de les més grans ballarines actuals.

Fa algunes setmanes, va debutar a l'Apolo al costat d'una senyora Kazanova, domadora de tzigans, que donava un gran espectacle de violència i que s'acostava, amenaçadora, als seus músics amb uns posats

d'aquesta gran dansarina, els quals, malgrat la seva bellesa plàstica, no són un llenguatge de formes, sinó veritable cerimònia religiosa. Les danses orientals de Nyota Inyoka tenen alguns punts de contacte amb la dansa occidental. La disciplina, entre altres. Res d'improvisat en elles. Disciplina no tan rigorosa com la de la dansa d'escola, però que no conté cap esclat per on pugui filtrar-se la improvisació. I una altra semblança: la col·locació constant enfora, que és una de les lleis principals de la dansa occidental.

Nyota Inyoka i la seva troupe

tràgics i uns ulls terribles d'hipnotitzadora de lleons. En veure Nyota Inyoka en tan mala companyia i tan mal anunciada, vàrem creure que es tractava d'una enganyifa. No ens passava pel magi que aquesta Nyota Inyoka fos aquella admirable dansarina que havíem aplaudit anys enrera al Coliseum, i que la crítica de tot el món ha elogiat incondicionalment. Amb tot, vàrem entrar a l'Apolo. I era ella, en efecte. Tres dies després, l'empresari fugia amb els diners recaptats. Com als Balcanos o a l'Amèrica Central. I Nyota Inyoka va anar a parar a Can Llibre. Poques representacions. I fa pocs dies ha donat una sessió privada a l'estudi de Joan Magrinyà. Sollicitat per altres temes, no n'hem pogut parlar fins avui. Que el lector amable ens perdoni aquest retard. Però *mieux vaut tard que jamais*.

Nyota Inyoka... Parlem-ne, doncs, si us plau. I, en començar a fer-ho, no podem evitar que la ploma s'endinsi pel tema aquell de les diferències entre l'Orient i l'Occident. Parallel que, parlant de dansa, sempre fa bonic de desembutxacar. La dansa occidental, dita clàssica o d'escola, és un llenguatge abstracte que té la seva significació en ell mateix. Un vocabulari de formes bell en si. La dansa per la dansa, purament i simplement. La dansa oriental, al contrari, és simbòlica, fardada de literatura. Cada gest seu té una significació convencional i sagrada. No hem d'anar gaire lluny per a comprovar-ho. Tenim l'Orient més a la vora del que molts es pensen. Damunt els *tablados* de les tavernes de les Drassanes fa esbojarrament de les seves. Les danses d'aquestes gitanes, en efecte, són orientals fins a la medulla. Dansa flamenca... Aquest qualificatiu, contràriament al que molt suposen, no ve de les colònies que Carles IV d'Espanya va fer venir de Flandes per a instal·lar-les a Sierra Morena. No. L'origen de la paraula *flamenc* són dos mots àrabs, *jella-mengú*, que volen dir camperol expulsat. Sí, àrab el ball flamenc, i, com totes les danses orientals, expressió estricta de sentiments i d'emocions, de creences i de supersticions. Les gitanes no ballen per fer bonic, sinó per a traduir amb una plàstica animada els moviments de la seva ànima. Vàrem rebre fa poc de V. Escudero l'argument — el *sujeto*, com diu ell amb un dels seus gallicismes — d'un nou ballet que ha creat, *La muerte gitana*, la decoració del qual volia encarregar a Joan Miró i que aquest, per diverses raons, no ha pogut executar. Doncs bé: en l'extracte d'aquest argument, es parla constantment d'alegries i penes... Simbolisme de la dansa oriental en general que, per a fer-lo més entenedor, hem subratllat amb exemples d'act.

Simbolisme que hi ha al fons dels fons de totes les danses de Nyota Inyoka. Aquesta, ultra altres coses, diu que s'inspira en el moviment dels astres. Una mostra de la gran dosi de literatura que contenen els balls

Per contra, les diferències són moltes. Mentre que la ballarina occidental quan s'eleva posa sempre els peus verticals com si volgués esgarrapar la terra, Nyota Inyoka, quan salta, manté sempre els peus a *plat*, en una horizontalitat perfecta. Mentre que la ballarina occidental fa un gran ús de les cames, que són un dels molts mots del seu vocabulari complet, Nyota Inyoka utilitza gairebé exclusivament els braços, les mans i sobretot els dits, meravellosos de flexibilitat i rics en unes torsions complicadíssimes, únics mots del seu vocabulari limitat. Com deia el malaguanyat Levinson, *confia als braços la missió de dansar*.

Després d'aquests detalls, més o menys tècnics, resumirem les danses de Nyota Inyoka dient que són una petita obra mestra coreogràfica feta de naturalitat i de gràcia, de simplicitat, d'amabilitat i frescor, de flexibilitat, de somriures i dolçor, de plasticitat i finor, i, sobretot, de seguretat rítmica... Una estrella ha passat. Una dansarina excepcional a la qual oferim aquest pobre homenatge.

SEBASTIÀ GASCH

Aviat, el film
El poder i la glòria
(Thomas Gardner)

URQUINAONA

CADA PROJECCIÓ UN ÈXIT DE LA OPERETA CÒMICA DE GRAN ESPECTACULO FRA DIAVOLO (HERMANO DIABLO)

No deixeu de veure aquest film còmic-espectacular que us farà esclatar amb forta riallada.

Avui al CAPITOL, estrena

Un èxit internacional

El crit de les mares demanant pau

LES LLETRES

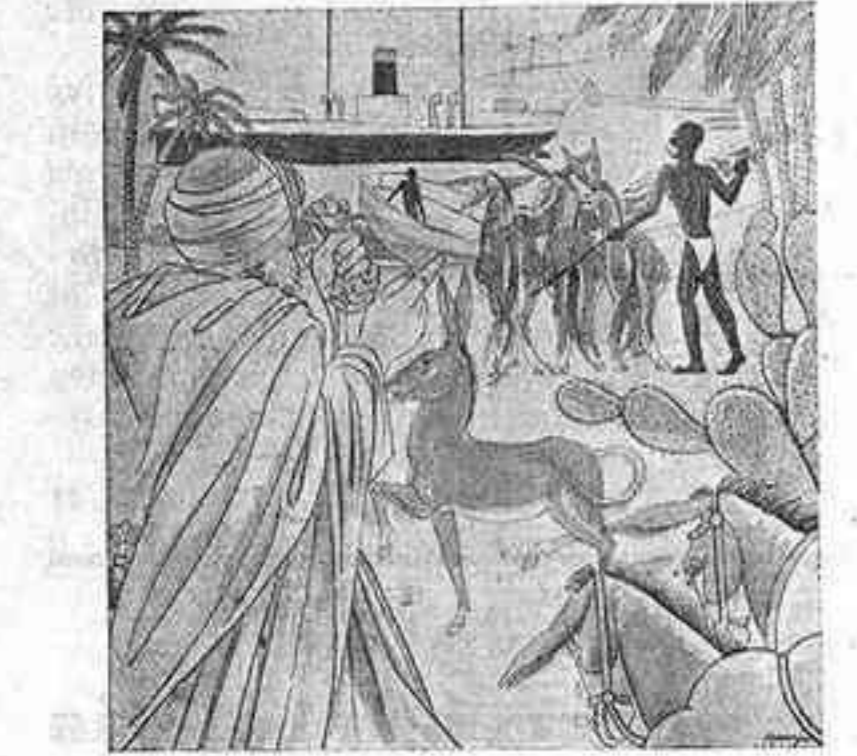
Llibres per a infants

No tenim a Catalunya una tradició de llibres per a infants com la tenen altres països. Per això la història dels vells llibres anglesos per a infants, que constitueix la matèria del darrer suplement de *The Studio*, ens fa enveja. Si Anglaterra ha produït grans obres dins del gènere, com *Alicia en terra de meravelles*, de Lewis Car-

Il·lustració per a *'Història d'un pallaso'*

roll, o el *Peter Pan*, de Barrie, es deu, no sols a les qualitats racials del poble anglès, que sap barrejar la ironia i les coses meravelloses d'una manera magistral, sinó que també la llarga tradició fa que, en escriure i dibuixar per a la quitxalla, els escriptors i artistes tinguin davant seu l'experiència continguda en els milers de llibres per a infants que han precedit els seus. A casa nostra, el llibre per a infants té uns orígens moderníssims. A Catalunya es pot dir que no han existit els llibres per a infants, de rel purament catalana, fins fa ben pocs anys. Fa vint anys escassos, la sola cosa que un infant podia llegir en català era *En Patufet*. Llavors aparegueren els primers llibres en català que podien competir amb els estrangers. L'Editorial Muntanyola començà un

Il·lustració per a *'Pedagog'*

seguït de publicacions, avalades per uns quants noms de literats i d'artistes, que després no han fet sinó esdevenir més importants. Josep Carner, Carles Riba, Marià Manent, entre els primers. Obiols, Colom, Nogués, Togores, Ricart, Vayreda, Apa, Labarta, entre els il·lustradors. Fou en aquest moment, potser per causa de la inflació i de l'optimisme que la guerra gran produïren a casa nostra, quan el llibre per a infants de rel catalana arribà al seu punt més dolç, quant a qualitat de text i d'il·lustracions.

Després vingueren mals temps. Fora dels llibres deliciosament il·lustrats de Lola Anglada i d'algunes traduccions de llibres estrangers, els llibres per a infants, fets a casa nostra i en català, han acusat fins fa poca una decadència progressiva. Ara han aparegut als aparadors de les nostres llibreries, uns quants llibres per a infants, en català, que semblen anunciar un ressorgiment del gènere. Simultàniament en català, castellà i base han aparegut cinc llibres que poden competir, en qualitat de text i d'il·lustracions, amb els estrangers similars. L'editor és català: Anton M. Muntanyola, que recull la tradició de l'antiga editorial. Els autors dels textos són ben coneguts: C. A. Jordana i Barradas. Els il·lustradors, l'escultor Granyer, Xirinius i Alfred Opisso Jr.

Els textos dels contes són, uns cops, modernització de contes populars, com els dos de Jordana: *Els tres cavallets* i *L'infant que feia viut*. Hi ha en ells tot el seguit obligat d'encantaments, bruixes, follets i proves extraordinàries. En els dos de Barradas: *El paraigua generós* i *La història d'un pallaso*. La realitat i la meravella van de costat. *Pedagog*, d'Anton Muntanyola, és la història d'un ruquet, que fa pensar en Kipling.

A. M. Muntanyola, per Opisso Jr.

El punt dolç dels llibres per a infants el donen els il·lustradors. Degut al seu públic especial, són els ninots gairebé el més important, ja que cal fer una interpretació gràfica del text, entre poètica i caricatural, que escaigui a la mentalitat dels petits lectors. Els il·lustradors d'aquests llibres de què parlem ens mostren que han copsat exactament el sentit que els seus dibuixos havien de tenir. Granyer, un xic dur, irregular potser, ens dona en *Pedagog* unes imatges brillantment acolorides. Opisso Jr., que ha il·lustrat *La història d'un pallaso* i *Els tres cavallets*, ens mostra dos estils ben diferents, dels quals, potser personalment, preferim el del primer llibre. Xirinius, en els altres dos que il·lustra, passa de l'estil suau de *L'infant que feia viut* al color vibrant —estil més personal— del *Paraigua generós*, que escau perfectament al caràcter del conte de Barradas.

Assistim a un principi de ressorgiment del llibre d'infants català? Creiem que sí. Els nostres contistes i dibuixants poder crear un tipus de llibre d'infants amb característiques pròpies. Tenim unes tradicions populars escacients, que poden servir de primera matèria. Contistes i il·lustradors no manquen. Editor, tampoc. Aplegats els elements, cal veure si el conjunt reeixirà tan bé com ara. Esperem-ho així.

RAMON ESQUERRA

VARIETATS

Presentes de llibres

Als països anglo-saxons, fer un present o altre a les amistats, en aquestes diades de Nadal i Cap d'any, és una obligació social de la qual no s'eximeix ningú. I els llibres són els objectes més utilitzats som a present. És possible, en efecte, de trobar en els llibres de què satisfer tots els gustos i les més variades aficions. La varietat de preu d'aquesta mena de presents ofereix, també, possibilitats il·limitades i una gran amplitud de tria, car el llibre, àdhuc de poc preu, pot constituir un present apreciadíssim.

Naturalment que és preferible que el llibre tingui, a més a més de qualitat espiritual, qualitat material. Que no sigui solament apreciable pel contingut, sinó també per la cura i el gust de la seva execució. No és pas des d'aquest punt de vista que el camp de tria sigui il·limitat, sobretot si no es vol recórrer a la producció estrangera. No manquen, és clar, en els catàlegs dels nostres editors, obres que els fan quedar bé i també hi fan quedar al que les ofereix com a present. Però en el ram de la bibliofília no s'havien fet gaires esforços d'una certa envergadura i, sobretot, d'una continuïtat que fes pensar que no es tractava d'una pensada aïllada, sinó d'un pla ben establert.

Actualment, tothom pot veure, a la sala d'exposicions de la Llibreria Catalònia, les edicions que amb el títol de *La Cometa* publica el gran bibliòfil que és l'editor Gustau Gili, un home que es torna a gastar en llibres tot el que els llibres li produeixen.

Aquestes edicions, però, es mereixen un comentari més extens. Serveixi aquesta breu nota de mer avís als que encara no tinguin coneixença de l'esforç de bibliofília realitzat per *La Cometa*. En el número que ve parlarem més llargament d'aquests llibres bellíssims, que estan exposats encara tot el que queda d'aquesta setmana

"Herois de calça curta"

Amb aquest títol, l'Editorial Poliglota acaba d'enriquir el mercat català amb una nova col·lecció de llibres per a infants. Llibres de contes, naturalment, però no pas meravellosos per la meravella ni exemplars per l'exemple, sinó simplement posant al viu personatges minúsculs — herois de calça curta — per a ésser admirats per minúsculs lectors. Petites novel·les que en podríem dir realistes per l'estil i actuals per l'època, escrites amb una prosa simple per Josep Miracle.

La nova col·lecció fa la seva aparició en dos volums: *En Valenti i la Cristeta l'un, En Mateu l'altre*; uns bells volums de 140 pàgines, esplèndidament il·lustrats per J. Vinyals i J. Obiols respectivament.

Selma Lagerlöf

En els països del nord, tot home conegut entra, a partir dels seixanta anys, en el període de les commemoracions periòdiques. I així ara tot Suecía vol commemorar els setanta-cinc anys, no d'un home, sinó d'una escriptora: Selma Lagerlöf, Premi Nobel 1909, que comparteix amb Strindberg la celebritat literària moderna. Però Selma Lagerlöf no ha volgut acceptar cap mena d'homenatge, alegant que li era penós rebre'n en aquest temps de destret general, i ha fet donació de la seva darrera obra literària al Comitè internacional de Ginebra fundat recentment per a socórrer els intel·lectuals emigrats a causa dels esdeveniments polítics.

Malgrat una llarga vida literària i la mena de consagració que és el Premi Nobel, Selma Lagerlöf no és pas un d'aquells escriptors d'anomenada molt estesa fora del seu país. És diu que és un autor molt poc exportable. El seu llibre més famós, *La llegenda de Gosta Berling*, fou refusat per molts editors estrangers, i calgué el Nobel perquè per ci per la aparegués alguna traducció tot sovint mediocre.

Val la pena de remarcar que Selma Lagerlöf, mestressa de Landskrona, tenia tot de manuscrits que no podia col·locar: poemes, novel·les a la moda francesa o alemanya. Fou quan, passada la trentena, escriví *Gosta Berling*, obra amarada de sabor local, que de cop es situà al capdamunt de la literatura del seu país. El llibre trobà editor tot seguit. Tot el país es reconeixia en aquesta obra. El govern li oferí un viatge a Itàlia, després en féu un altre a Jerusalem. A despit de l'èxit, la mestressa provincialiana no volgué convertir-se en dona de lletres ni viure a la capital. Seguí residint al Vermland natal, i hi és encara. Amb el Premi Nobel pogué comprar-li una casa. Després de *La llegenda de Gosta Berling*, escriví *Les aventures de Nils Holgersson*, *Jerusalem a Dalecàrlia*, *Jerusalem a Terra Santa*, *Els lligams invisibles*, *El carro fantasma*, etc.

BUSQUETS

MOBLES

Visiteu la gran Exposició de Presents de Reis.

Selecció de joguines

Visiteu Noves Sales de Mobiliari moderns :: Exposició del grup d'Art Vivent

PASSEIG DE GRACIA, 36.- TEL. 16825

L'espai psicològic de Proust

En un del nostres darrers treballs sobre Marcel Proust publicats en aquestes planes (*) concloïem del seu pensament estètic que era implícitament realista i explícitament idealista. Així mateix, i amb rigorosa conseqüència, el seu concepte de l'espai és implícitament objectiu i explícitament subjectiu, tan ideal com la seva estètica, o el que ell creu la seva estètica. El seu repudi de l'espai real és absolut en el seu discórrer, tant com és absoluta la seva apassionada captació de l'espai material en el seu

del tot satisfactòria, definició del seu concepte d'espai psicològic en la llarga cita que ja vaig haver de transcriure en el darrer article sobre Proust i que ara també cal traslladar a aquestes columnes. Diu així Proust en la p. 237 del vol. II de *Le temps retrouvé*: *Nous ne pourrions pas raconter nos rapports avec un être que nous avons même peu connu sans faire succéder les sites les plus différents de notre vie. Ainsi chaque individu — et j'étais moi-même un de ces individus — mesurait pour moi la du-*

L'ouvrage a l'aura de faire. L'œuvre a l'aura de l'expliquer desquelques jours (cel qui se voit à l'œil nu). L'œuvre que je me y ai vue' de vos données intellectuelles d'une idée d'émulation de telle sorte que je n'ai pu voir les officiers de la maison de la rue de la Commune, ni de Temps Retrouvé. Mais il sera la communication directe au texte technique incompréhensible. Truly, après l'œuvre, l'œuvre se trouve à l'œuvre. Admirable et le commentaire Marcel Proust

Final d'una carta de Proust a Mme. Scheikévitch

art. Caldrià per ventura recolza amb arguments aquesta darrera posició i hem llegit les descripcions proustianes de llocs, de paisatges, d'edificis, d'interiors, tan sensualment líriques, tan aferradors com les d'un Flaubert, posem per cas? D'altra banda, recordem com és de catòrgie el nostre autor sempre que es tracta de teoritzar sobre l'espai: si tot és simplement creació de la nostra imaginació, si tot es troba solament dintre nostre, no cal dir que al defora no hi ha res; i el nostre propi jo no és sinó una abstracció; encara la certesa subjectiva de l'idealisme és per a Proust quelcom a precari: *L'obscurité qui est en nous* (*Temps retr.*, II, 26). Fins sembla resistir-se a admetre l'espai psicològic que tots els poetes i pensadors idealistes reconeixen i de vegades exalten a realitat única. Així es dedueix de la següent frase collida en la p. 259, vol. II, de *La Prisonnière*: «La interpenetració de les ànimes és impossible». No obstant, ell, Proust, és l'artista que sembla haver anat més enllà en aquesta cohabitació anímica. És cert que en la persona de Proust és més aviat violació que amor compartit el que aconseguí dels seus semblants: és Proust qui penetra en les altres ànimes, i només les poques persones que l'estimaven, que s'interessaven per ell i penetraren ànima endins. Però així i tot, i àdhuc admetem els casos d'ànimes completament oblidades o refractàries al col·loqe, no es pot pas segurament sentar el principi absolut de la impossibilitat d'interpenetració de les ànimes. No podem estendre'ns cap aquest cantó del proustisme si ens volem limitar a l'enunciació del present treball. Això és per a ésser tractat a part en ocasió d'anàlitzar l'amor en l'obra del refinador (i qui sap si també superador) de Balzac i de Stendhal.

Proust, ja ho tenim manifestat, era un pensador més aviat fluix i contradictori: el darrer volum d'*A la recherche du temps perdu* delata una veritable pruja de teoritzar, però sense reflexionar ni lligar caps: el que lliga el teoritzador Proust són més aviat cues; i per tal raó les seves deduccions es mosseguen contínuament unes amb altres, no lliguen, s'exclouen. Així doncs, no hem pas de trigar gaire a topar-nos amb algun concepte de psicològica especialitzada; per exemple, quan parla dels jocs successius que moren els uns darrers els altres (*Ibid.*, p. 112). Els nostres sentiments no en són per això més unificats, objecta encara. «Es componen d'una infinitat d'amors successius, de gelosies diferents i efímeres, però que per llur multitud ininterrompuda, ens donen la il·lusió de continuïtat i la impressió d'unitat» (*Swan*, II, 221). Aquesta multitud incessantment fluent d'elements psicològics ve a ésser un impressionant paral·lel dels elements que informen la mutabilitat, així mateix ininterrompuda, de la vida; i aquesta mutabilitat, ja vaig intentar demostrar-ho, seria la condició de la realitat, la condició de la nostra consciència de l'existència.

Proust va concretant la seva idea d'espai psicològic en aquests mots: «d'Univers és cert per a tots plegats i diferent per a cada u — no és pas un Univers sinó milions d'universos...» (*Prisonn.*, I, 261). Des del nostre punt de vista realista, que és també, encara que subconscientment, el punt de vista de Proust, podríem objectar, encara que aquesta multitud d'universos no implica pas contradicció entre ells, ni, per tant, mentida, ja que en rigor de veritat, tant com en rigor etimològic, no es tracta sinó de facetes múltiples, maneres diverses d'enfocar la contemplació d'un sol Univers. Per fi Proust ens dona una bellíssima,

rée par la révolution qu'il avait accomplie non seulement autour de soi-même, mais autour des autres et notamment par les positions qu'il avait occupées successivement par rapport à moi.

Et sans doute tous ces plans différents suivant lesquels le Temps depuis que je venais de le ressaisir, dans cette fête, disposait de ma vie, en me faisant songer que dans un livre qui voudrait raconter une, il faudrait user par opposition à la psychologie plane dont on use d'ordinaire, d'une sorte de psychologie dans l'espace, ajoutant une beauté nouvelle à ces résurrections que ma mémoire opérait tant que je songeais seul dans la bibliothèque, puisque la mémoire, en introduisant le passé dans le présent sans le modifier, tel qu'il était au moment où il était le présent, supprime précisément cette grande dimension du Temps suivant laquelle la vie se réalise.

En aquest bell pensament reconeixem un nou paralelisme entre l'espai material i l'espai psicològic, una com geometria no euclidiana de l'esperit. Remarquem, però, l'exaltació de Proust en fer la descoberta: Riemann o Lobatskewski no degueren sentir-se més encisats en trobar la possibilitat de llur hiperespai. Deixem-los, però, abocar una altra galleda d'aigua freda sobre aquests entusiasmes, d'altra banda ben legítims, del gran Proust, tot refermant envers ell i la seva obra el nostre favor cada dia més admiratiu. La psicologia de l'espai que descobrí Marcel Proust ja era descoberta segles ha: tots els grans literats — i estic per dir tots els artistes eminents — descobriren aquesta psicologia i se'n serviren; si bé no se n'adonaren o no arribaren a explicitar-la — talment degué semblar-los una natural mecànica de l'ànima, la qual mecànica, per molt encisadora que sigui, no deixava d'aparèixer com un dels molts components encisadors de la funció contemplativa, els quals, de tan ben sabuts, de tan ingènitament reconeguts, ja no ens entenim a explicitar — valors entesos de l'esperit després, eternament renovable i eternament idèntic.

JOAN SACS

(*) Vegi's MIRADOR, n.ºs. 241, 242 i 249.

Si voleu menjar la bu-habessa com a Marsella

Restaurant Bell Temps

Quintana, 7 - Teléfono 12617
Servei a domicili Salons especials

GUTEMBERG, S. A.

Maquinària, Tipus, Filetatge de bronze, Tintes i Utiltatge per les Arts Gràfiques

Agullers, 1 i Via Laletana, 4
Tel. 15524 - BARCELONA

DIADA DE REIS

Llibres francesos per a presents

LIBRAIRIE LOUIS BERGÉ
Rambla del Centre, 19.- Teléfono 23118

HA SORTIT D'Ací D'Allà

Número extraordinari d'hivern
Preu: 10 ptes.

Administració i venda:
Llibreria Catalònia
3, Ronda de Sant Pere, 3

The Majorca Sun and The Spanish Times

El més important setmanari anglès que es publica a Espanya. Llegit per tots els anglesos i americans

25 cèntims en tots els quioscos

Societat Espanyola de Carbur Metàl·lics

Correu: Apartat 190 BARCELONA
Tel.: "Carburós" Mallorca, 232 Telèfon 73013

CARBUR DE CALCI: Fàbriques a Berga (Barcelona) i Corcubion (Corunya) :: OXIGEN 99 % DE PURESIA, Fàbriques a Barcelona, València i Còrdova :: ACETILEN DISSOLT, Fàbriques a Barcelona, Madrid, València i Còrdova :: FERRO MANGANES I FERRO SILICI :: SOCARRIMAT I SECAT DE FILS I peces seda, cotó i altres teixits :: CALEFACCIO INDUSTRIAL de laboratoris i domèstica :: GENERADORS, BUFADORS, MANOMETRES, materials d'aportació per la SOLDADURA AUTOGENA

PRESSUPOSTOS, ESTUDIS, CONSULTES I ASSAIGS GRATIS

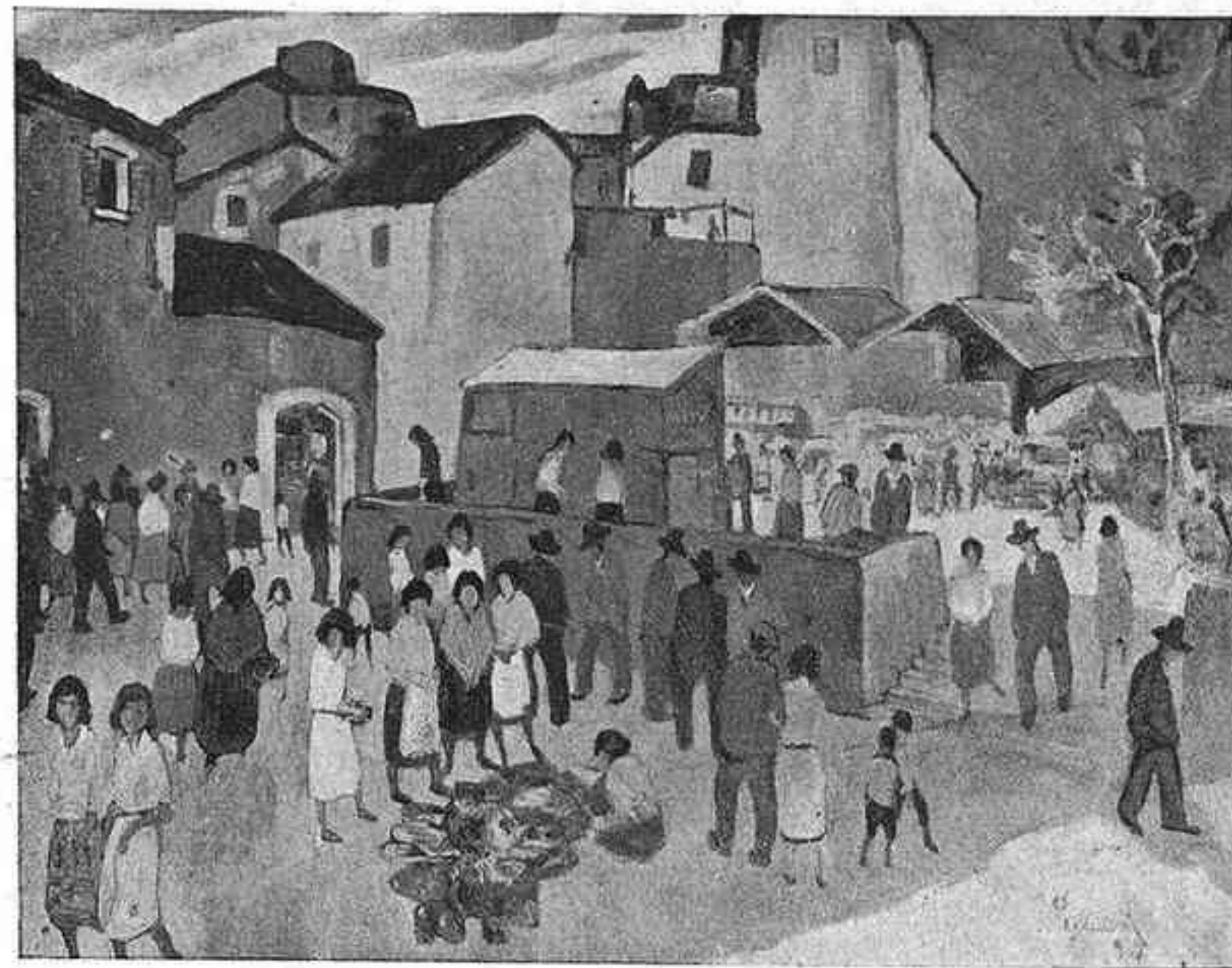
LES ARTS I ELS ARTISTES

Les exposicions

Tito Cittadini

En uns mots amb què Joan Estelrich, des del catàleg, ens presenta Cittadini, diu entre altres coses: «El seu art és lluny de tota colla. I tanmateix no és intemporal; s'hi confronten i enfronten les tendències de l'esperit del temps. L'informa — signe superior de la modernitat — una virior poètica, impacient i àvida. El nom de Cittadini, ciutadà del món, resta vinculat a la moderna història

tit els clarins d'una plaça de braus, que les dones han d'anar a cercar els mantons de Manila i els homes s'han de posar a cridar *olé!*
Això, naturalment, i ja ens entenem, té un valor. Però té una tara d'origen que alarma del tot quan s'ha vist la figura, en general, pintada per Cittadini.
La concreció a què obliga el retrat desepera una mica l'artista i se'l veu fugir cap al decorativisme, cap al cultiu de l'agilitat i cap a l'anècdota, com si enyorés profun-

Tito Cittadini — Fira

pictòrica de Mallorca; representa una de les més altes i pures interpretacions de l'illa.»

En un altre passatge de la presentació l'il·lustre humanista diu:

«Ja Mallorca — el seu paisatge, les seves viles i la seva gent — és presa seriosament, com a finalitat i no com a pretext decoratiu. I, així, aquesta pintura ens porta a regions no simulades, en què brolla la nota autèntica, àdhuc quan, rarament, s'emboquilla de fantasia.»

Francament, creiem que el director de la Fundació Bernat Metge usa una apreciació equilibrada si no netament equivocada. Sembla com si en perdre el contacte amb Sócrates i Xenofont i trobar-se amb l'obra palpable de Cittadini, al senyor Estelrich li haguessin fallat els seus puntsals.

Perquè, primerament, l'àvida virior poètica manca lamentablement. Cal pensar només una mica en el que la poesia mallorquina pot influir en un pintor, per a trobar en les teles de Cittadini una mena de buidor. Hi ha una impaciència, amb això d'acord, però és una impaciència darrera la consecució d'un efecte per l'efecte, sense la preocupació de dotar la pintura d'un interior robust de sentiment, i per tant Cittadini és antipoeètic en absolut.

En segon terme, el seu art no és pas lluny de tota colla, sinó que, al contrari, es veu seduït per una expressió de casa nostra amb la intensitat que ho pot fer un dels nostres artistes primerencs que ha vist la trampa d'alguna cosa. Manera llatina involucrada a una marca que l'impressionisme va fer determinar amb un estil que ara en podem dir vernacle. En el fons, Cittadini, potser sense saber-ho, s'ha fet un tip de mirar pintors espanyols i n'ha tret conseqüències de tots els ordres.

Si el senyor Estelrich aprecia una de les més altes i pures interpretacions de l'illa, només ho sabem veure com aportació a la propaganda de Mallorca entre els turistes més superficials.

No sabem si el nostre humanista ha vist quelcom del que del mateix lloc de procedència ha portat darrerament Josep Mompou, exhibit en part, fa ben poc temps, a la mateixa Sala Parés. Si ho hagués examinat, estem segurs que hauria rebaixat un bon tros l'apreciació tan categòrica que ha ofert al pintor italo-argentí.

Sense desig d'exagerar, podem assegurar que quan els nostres germans mallorquins es decidissin a honorar els que han anat treient el suc a llur paisatge, coincidirien a afirmar que el que és l'esperit està més ben explicat en una pinzellada de Mompou que en les cinquanta teles de Cittadini; s'entén, pel que pot representar una vinculació artística de les pures interpretacions.»

I per acabar, Mallorca, el seu paisatge i gent, que diu que és apres seriosament com a finalitat i no com a pretext decoratiu, trobem, en canvi, que és pres amb una certa ampullositat i truculència. Tots els carrers, fires, fonts, camins, hortes i grups són tractats amb mires a desvetllar l'entusiasme colorístic als ulls que vénen mig closos per la boira del Nord. Hi ha un moment que fa l'efecte que tots els grups que prenen l'ombra en algun dels quadros exposats, han de perdre llur immobilitat i s'han de posar a córrer adalerats perquè han sen-

Una exposició i un llibre

La Llibreria Catalònia decidí d'arranjar el local destinat a conferències i alguna exposició esporàdica, en un saló *ad hoc*, més adaptat, en la seva nova forma, a la funció que abans havia exercit sense continuïtat ni pla. En aquestes mateixes pàgines, Nicolau M. Rubió, des del punt de vista d'Actar, en parlava la setmana passada.

Al davant d'aquesta nova galeria d'art hi ha el conegut animador Josep Dalmau, aquell home empenedor que sabé dur a un local interior i pintoresc de la Portaferrissa totes les inquietuds artístiques contemporànies. Malgrat els temps i els contratemps, Josep Dalmau segueix essent l'home inquiet de sempre, en el seu rol d'importador de novetats, d'escollidor dels darrers batecs.

Qui escrigui un dia la història — la petita història — de l'art català contemporani, no podrà prescindir de la figura d'aquest marxant, que tant ha fet perquè des de Barcelona poguéssim seguir el moviment artístic contemporani d'una manera més directa que mitjançant les revistes d'art.

En aquesta funció, ningú no l'havia substituït, aquest lapse de temps que Dalmau no l'ha exercida. Celebrem que hagi pogut renuar la seva activitat i aprofitem l'ocasió per a retre aquest petit homenatge a l'incausable Josep Dalmau.

Gairebé es podia descomptar per endavant que Dalmau, posat a inaugurar unes galeries d'art, avinentesa que exigeix un número de força, ens servís Salvador Dalí com a cosa sensacional. I així ho ha fet. Durant una colla de dies, la desfílada ha estat copiosa. Més que un interès real, era curiositat el que movia els nombrosos visitants. El nom de Dalí porta efectivament enganxat un ròssec d'escàndol i d'excèntricitat que encara no ha fatigat la badoqueria ingènua de molta gent.

Però, fet i fet, què té a veure tot això amb la pintura? Senzillament, res. Passat aquell moment d'èmfira curiositat que era explicable una colla d'anys enrera, tot això del sobrerrealisme ja no interessa ni a penes existeix. Hi ha, això sí, quatre retardataris que encara s'hi dediquen, altres tants esnobos que tenen por de passar per endarrerats i curts de gambals si no declaren que els agrada i l'impagable M. A. Cassanyes disposat sempre a escriure articles inintel-

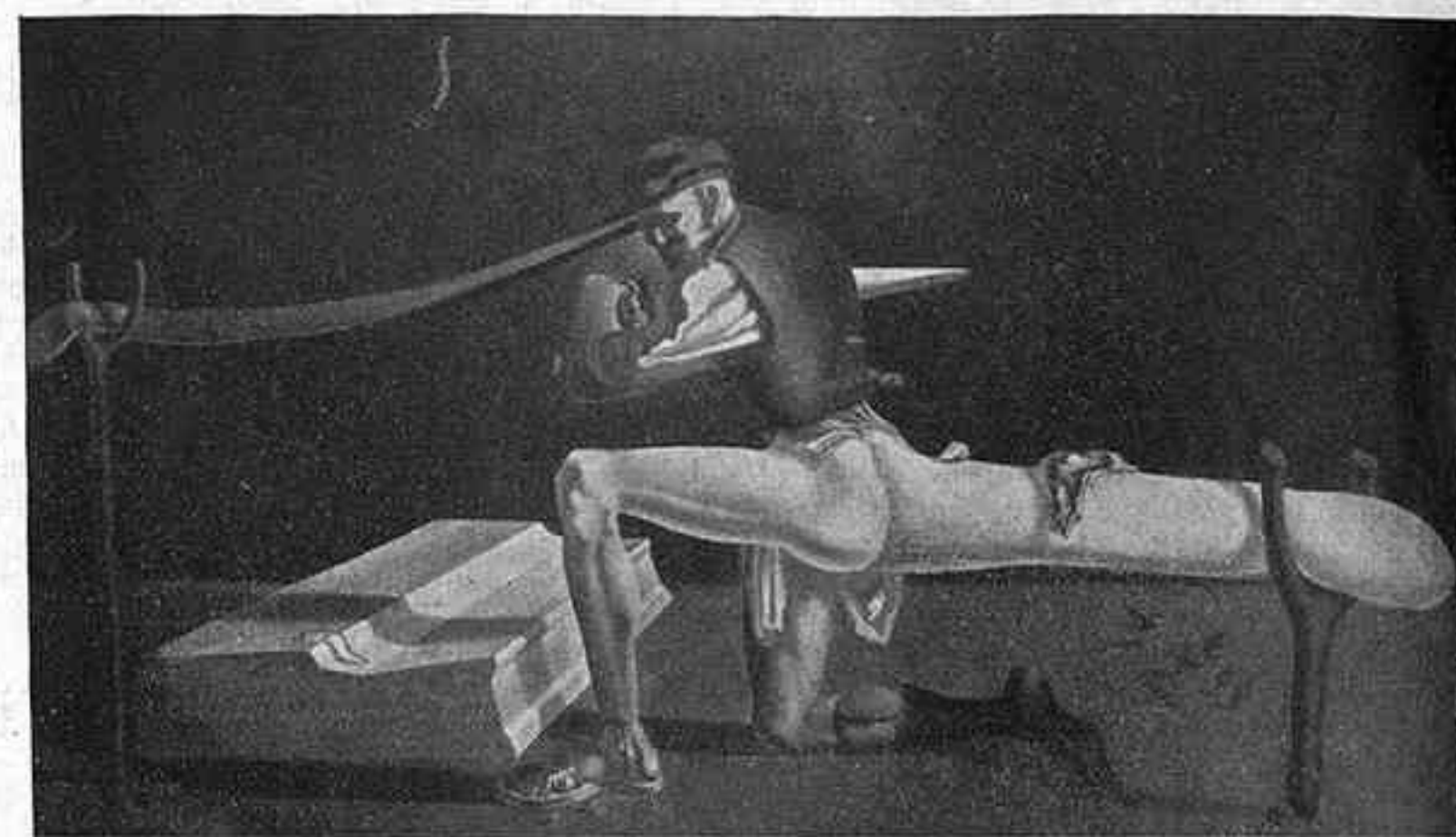
vairien si a llur voltant no s'edificàssim tota una teorització pedantesca, amb pretensions de científica i a la qual, com és natural, és aliena la ciència. Els savis a mitges fan estralls a tot arreu, i el sobrerrealisme està carregat d'aquestes excrescències parasitàries. Potser, però, més que d'un cas de parasitisme es tracta d'una simbiosi, car ja no se'n parlaria si no fos el petit núvol de sorollosos propagandistes.

Un altre element de propaganda ha estat l'escàndol. A Barcelona n'hi ha hagut poc

duria massa enllà. Anotem només que un psiquiàtra de vàlua, contemplant el retrat fotogràfic de Dalí que també estava exposat, conclouia en la normalitat de l'individu. — Aquest home és un simulador — digué, — però tots els alienistes ja sabem que els simuladors acaben deixant d'esser-ho.

***

La Llibreria Catalònia, després d'haver-nos proporcionat ocasió de refermar-nos en els anteriors punts de vista, ha fet una al-

Salvador Dalí — L'enigma de Guillem Tell

tra obra molt més meritoria. Ens referim a la reedició de l'àlbum de Xavier Nogués, *La Catalunya pintoresca*, amb comentaris de Francesc Pujols, que el malaguanyat Salvat Papasseit havia publicat en 1919, precedint, en la bibliografia noguesiana, la monografia a ell dedicada, amb text també de Pujols, apareguda en les edicions de *La Revista* i els 50 ninots presentats per Ramon Reventós. (I ara que anomenem aquest humorista: què hi ha del projecte d'arreglar i editar la seva obra dispersa?)

Xavier Nogués, que ha fet alguna escultura, ha gravat molts aiguaforts (actualment s'imprimeix, dintre les edicions de *La Cometa*, *El sombrero de tres picos*, amb aiguaforts de Nogués), ha decorat ceràmica i vidres, ha pintat teles, el celler de les Galeries Laietanes (obra que potser ja no existeix), el magnífic saló de can Plandiura, el despatx de l'alcaldia, etc., etc., és popular sobretot com a dibuixant.

Ningú com ell no ha sabut copsar tot el grotesc de les frases populars, que ha il·lustrat amb figures immortals. Xavier Nogués ha agafat sovint els temes i la gent de més xarxisme d'aquest país, i els ha sublimat per obra i gràcia del seu humorisme que no ha estat mai sarcàstic ni agressiu.

Els seus dibuixos, que estan tan bé com els que puguin estar millor, mereixen el nom de ninots que sovint l'autor els dona, perquè els seus personatges són realment aquests ninots humaníssims i vivents dels quals tothom té alguna cosa i, per més que facin per amagar-ho, Nogués ho descobreix amb el seu instint i ho plasma amb una intenció i una traça tan personals, que en fan un dels artistes més característics de la nostra època.

I, malgrat el localisme dels temes i la contemporaneïtat dels personatges, l'obra de Nogués s'inscriu en la universalitat i l'eternitat. Ben vinguda sigui aquesta reedició de *La Catalunya pintoresca*, i demanem per a l'autor llargs anys de vida per a fer semblants obres.

J. C.

Xavier Nogués — Carregar el mort

ligibles empedrats d'autors alemanys sobre totes les coses que no valen la pena.

Hem vist aquesta exposició Dalí, i hem trobat tot l'exposat tan mediocre com els dibuixos que aquest mateix noi va fer deu anys enrera per a *Les bruixes de Llers* de Fages de Climent. Hem desenterrat un article publicat en 1927, en col·laboració amb un pintor català, sota pseudònim, en un diari barceloní, i hem tingut la satisfacció de trobar que ja llavors ens lamentàvem que Dalí s'esmerçés a cultivar alguna cosa tan esgotada com el sobrerrealisme.

La recepta sobrerrealista ja ha dat de si tot el que podia donar, com abans d'ella ja havia quedat esgotat el cubisme. Tot això ja és tan mort i enterrat com el futurisme de Marinetti i altres acrobàcies que s'es-

que qui vulgui propaganda que se la faci i no ha volgut contribuir-hi.

I posats a liquidar aquesta qüestió en obsequi a l'actualitat — perquè, particularment, la tenim liquidada fa molts anys —, remarcuem el candor d'aquella part de públic que troba no sabem quines meravelles de tècnica en les obres de Dalí. És aquella confusió massa corrent de la tècnica amb l'habilitat. Si fa no fa, Dalí té tanta tècnica, i de la mateixa qualitat, que un acadèmic de la de San Fernando, cap dels quals encara no ha fet prorrompre en exclamacions admiratives el més ingenu aspirant a esnob. No cal fixar-s'hi gaire per veure que tota l'habilitat, tota la minuciositat, tota la pacient calligrafia microscòpica no arriben a donar als objectes que pinta una qualitat satisfactòria.

Per acabar, declarem que l'anormalitat, l'extravagància, el patològic, només ens interessa en els tractats de patologia. No creiem, en principi, en l'art volgut fer a base de deliris paranoics i altres conceptes tan grats d'anomenar pels sobrerrealistes com desagradables a les persones com cal. Explanar aquest tema com caldria, però, ens

dament la facilitat de les places i dels carrers.

I tot i aquesta impressió de l'exposició, hom s'adona d'un parell d'obres que hem d'assenyalar com excepcionals. Són les marcadés amb els números 30 i 6. Un carrer sota la pluja i una plaça d'església. En totes dues Cittadini deixa entreveure una sinceritat. Ho ha fet o per una causa íntima o per una equivocació.

Si s'ha equivocat, no hi ha res a dir. Si ho ha fet degut a aquella causa, lamentem — artísticament, és clar — la insuficiència de la cultura artística del turista que és el gran client del pintor de nom italià.

L'exposició és un conjunt agradable, que sense les ganes de fer-la passar per transcendental adquiriria l'agradabilitat i emoció de la música de Verdi que entra per una orel·la i surt per l'altra després d'haver aconseguit en la seva trajectòria un moment de franca eufòria i una honestat espiritual en l'esbarjo.

J. M. Vidal Quadres

L'exposició que Vidal Quadres inaugurarà dissabte passat a La Pinacoteca respira un aire tot especial. La sala encara era perfumada de les fariholes i els pins de Mombur, que s'ha vist assaltada i foragitats aquells perfums naturals per emanacions d'Houbigant i Coty. Del culte del paisatge obert s'ha passat a l'interior, a la cambra, a l'escena de família.

Vidal Quadres novament ens ha presentat aquella pintura tan seva, tan construïda sobre una plataforma de quietud social, on tots els elements són ordre i amables recolliments. És una pintura que pren dels trentes del 1900 unes característiques de classe molt condimentades, explicades amb una traça admirable. Si Watteau coexistís, deuria usar-les a la seva manera personal.

Sembla una obra produïda en un ambient d'una total absència de cridaneries pictòriques, que tant tenen a veure amb les fò-niques.

Vidal Quadres pinta molta seda i les seves teles tenen aquest to per definició. Seda administrada en totes les seves accepcions. L'obra número 11, *Vinitat*, i la 12, *Maternitat*, són una guia per a entendre Vidal Quadres, per a presentar-lo en la seva vàlua i per a classificar-lo pictòricament. Com si una de les úniques coses a tenir en compte fos la recollició de qualitats, el pintor s'hi endinsa d'una manera extraordinària, volent amb elles acomplir tot un vast problema de pintura i abandonant altres extrems, com els emocionals.

L'expositor, aferrat a aquest principi, fa una via sòlida, perquè en el noranta per cent dels casos els perills queden anorreats.

No discutim la volada ni la transcendència. Vidal Quadres segurament no hi ha pensat mai, i per això fa una pintura particular, sense mirar endavant ni endarrera, com el poeta que de cara al seu amor fa uns versos per al seu amor i per a ell, i deixa que els genis s'esbatuessin cercant la quadratura del cercle poètic.

Ramon López

Aquest pintor temps enrera féu pensar seriosament en la seva creixença artística. De sobte, va frenar i va fer sortir allò de la flor d'un dia. Ara, a les Galeries Laietanes, ha reiniciat i ha remogut un bon tros de la seva quasi glòria pretèrita.

Hem vist un Ramon López ple d'orgue de facultats, sobreixint facultats, però emmarcat en un medi massa poc divers, potser. És un artista que, sabudes les seves possibilitats, hauria de llançar-se resoltament a una tasca fecunda, sense fer cas de cap entrebanc. S'aniria polint i a mesura que a la paleta hi deixés engrunes d'imperfecions, la seva obra pendria un altre aspecte millor. Aquestes raons ens les ha suscitat la seva facilitat enorme. El seu triomf decisiu sobre el paisatge i la vista urbana denoten claríssimament el temperament d'excèpció que fa viure amb una gran impressió tots els ambients que toca.

ENRIC F. GUAL

EXPOSICIÓ DEL NU

Organitzada pel Círcol Artístic
El màxim esdeveniment plàstic
Hores de visita: Matí, d'11 a 2; tarda, de 5 a 8
Soterranis de l'Estació de Sarrià

Viatges Marsans, S. A.

Rambla Canaletes, 2 i 4 - BARCELONA

Lliura: Bitllets de ferrocarril i Passatges marítims i aeris; els Bitllets quilomètrics espanyols, a l'acte, facilitant ensems al client la fotografia necessària.

Reserva: Seients en els trens ràpids, Places en Pullmans i cotxes-llits, Habitacions en els millors hotels, Autocars per a gran turisme.

Organitza: també: Viatges individuals a **preu fet**, Excursions, Peregrinacions, Congressos, Creuers i molt especialment

Viatges de nocés: a Roma utilitzant els bitllets reduïts del **70 %** que com Agència emissora dels ferrocarrils de l'Estat Italià lliura a l'acte a tot client al qual interessin.

BADRINAS

● MOBLES MODERNS

EXPOSICIÓ I VENDA:
DIAGONAL, 460 - Tel. 73963
Tallers: SENECA 9 i 11 - Telefon 76143

CEPILLERIA MODERNA

raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla catalunya, 40

FITO
BARCELONA

Exit en la mida
Corbates inarrugables
Pijamas a bon preu
JAUME I, 11
Teléfono 11655

—Infermera, ja ha avisat el pare?
—Sí, senyor doctor, i m'ha demanat que tornés a comptar.
(New York American)

DE TEATRE CATALA

Punts de vista

(Ve de la pàg. 5)

Tots els tractadistes han convingut a fixar la data de l'estrena de Les joies de la Roser, de Pitarra, l'any 1865, com la de la fundació definitiva del nostre teatre...

i per això l'anomenà Teatro Lírico. Es cert que per aquella esplèndida sala desfilaren companyies dramàtiques de primer ordre...

Romea no fou l'únic teatre on es representà teatre català; al Principal, a Novetats, s'organitzaren temporades algunes de les quals foren positivament brillants...

Vegem què hi ha en aquesta tradició invocada tan sovint. He dit més amunt que aquell escenari no fou catalanitzat del tot fins l'any 1897...

I això que diem de Romea, podem dir-ho dels intèrprets. Trobaríem ben pocs actors catalans que s'hagin consagrat exclusivament al nostre teatre...

Insisteixo en la suma d'aquestes observacions perquè són moltes que ignoren aquestes realitats o les oblidem, i d'aquí neixen els malentesos que compliquen el problema i fomenten el mal humor i el pessimisme...

I no obstant, és evident que existeix una literatura dramàtica catalana que en setanta anys ha produït més d'un miler d'obres de tots els gèneres; és evident que hem tingut i tenim comedians eminents, alguns, pocs, positivament grans...

El teatre català ha tingut un públic, però no ha comptat amb un poble. Ha tingut un públic, una clientela captada d'una classe social poc exigent espiritualment i socialment...

Ara patim una d'aquestes depressions desesperadores; hem de pensar, però, que igual la passen els llibres i els diaris catalans. Teatre, llibre, diari són membres d'una mateixa proporció de civilitat i de cultura...

Com es pot obtenir aquest resultat, no ho sé, i em fa molta por que no ho sàpiga ningú. Remei no en sé cap; l'única cosa que puc fer és donar unes xifres que podran servir de base i de guia als que voldran intentar una provatura...

El cens de Barcelona passa del milió d'habitants; no crec que sigui exageració calcular que d'aquest milió de ciutadans, sis-cents mil parlen correntment el català. Bé, doncs; si el sis per cent d'aquests catalans sentís sin per al teatre català la mateixa curiositat que senten pel cinema...

El cost de cinc setmanes, a setze mil pessetes la setmana, és de vuitanta mil pessetes, i trenta-sis mil persones a tres pessetes cada una fan cent-vuit mil pessetes que, dividides per cinc, donen 21.600 pessetes...

Insistim: si el sis per cent dels catalans residents a Barcelona volgués dedicar un dia cada cinc setmanes al teatre català, tindríem temporades segures i no caldria sinó mitja dotzena d'estrenes per mantenir l'interès del cartell...

Damunt del paper la solució és fàcil i clara; cal només que trenta-sis mil ciutadans sentin curiositat solament — no se'ls demana entusiasme ni fervor — per veure i escoltar, sobretot escoltar, les obres dels nostres escriptors...

Per les xifres que acabo d'exposar, és fàcil deduir que es poden haver donat períodes d'una robustesa i d'una popularitat efímeres, i fins que el negoci pot haver estat profitós; econòmicament i socialment, tot plegat ha estat tan modest que no ha calgut sinó una mica de curiositat per salvar amb beneficis d'esperances i d'entusiasme...

Per les xifres que acabo d'exposar, és fàcil deduir que es poden haver donat períodes d'una robustesa i d'una popularitat efímeres, i fins que el negoci pot haver estat profitós; econòmicament i socialment, tot plegat ha estat tan modest que no ha calgut sinó una mica de curiositat per salvar amb beneficis d'esperances i d'entusiasme...

Per les xifres que acabo d'exposar, és fàcil deduir que es poden haver donat períodes d'una robustesa i d'una popularitat efímeres, i fins que el negoci pot haver estat profitós; econòmicament i socialment, tot plegat ha estat tan modest que no ha calgut sinó una mica de curiositat per salvar amb beneficis d'esperances i d'entusiasme...

Per les xifres que acabo d'exposar, és fàcil deduir que es poden haver donat períodes d'una robustesa i d'una popularitat efímeres, i fins que el negoci pot haver estat profitós; econòmicament i socialment, tot plegat ha estat tan modest que no ha calgut sinó una mica de curiositat per salvar amb beneficis d'esperances i d'entusiasme...

MUSICA I RADIO

Bibliografia musical

J. Wolf: Historia de la Música (Ed. Labor).—P. Bekker: Wandlungen der Oper (Ed. Orell Füssli, Zürich-Leipzig).

Poc després de la important publicació d'El Arte de dirigir de Scherchen, de la qual hem parlat llargament en aquestes mateixes pàgines, l'Editorial Labor presenta una segona obra capital de la musicografia alemanya...

de Zuric. És aquest un aspecte completament nou, l'aspecte biològic, sobre el qual Bekker basa el seu profund estudi sobre l'òpera i el seu desenvolupament.

Transcripció musical amb notes i lletres gregues corresponents: C I I K I I I K I I K O C, O O C K I I K I K C O O C K O, I I K C C I C X I.

Transcripció d'un fragment de afaianm dedicat a Apolló. (Del llibre de J. Wolf)

a l'abast de tothom i, diguem-ho tot seguit, la primera enciclopèdia de la història de la música en llengua espanyola que estigui realment a l'altura dels darrers resultats de la musicologia internacional.

de la història de l'òpera (de Gluck i Mozart fins a Strauss i Stravinsky). Demostra com el naixement de l'òpera es basa sobre la descoberta de la veu humana com a aparició individual melòdica; com sempre, a través de la veu humana es realitzen els diferents tipus de l'òpera moderna.

OTTO MAYER

NOTES DE RADIO

El paradís de l'oient

Baden Baden serà la primera ciutat alemanya on les recepcions seran exemptes dels trastorns provocats per paràsits produïts per a aparells i instal·lacions elèctriques.

El Niàgara i el micro

Segons el World Radio de Londres, el soroll de les cataractes del Niàgara serà radiodifós per la xarxa radiofònica de Colúmbia.

La Publicitat. Publica la informació més completa, tant internacional com peninsular i local. Comentaris i col·laboració de les millors signatures. Gràfics d'actualitat. Llegeu-la avui i cada dia.

Suscriviu-vos a MIRADOR. Cortès Catalanes, 589 - BARCELONA. BUTLLETI DE SUBSCRIPCIO. El Sr. que viu a carrer n. es subscriu a MIRADOR del preu fixat de 3'50 ptes. trimestre. de 193.